

Мы аужырэ илъэс зытфыхым зэтыгъоу атырэ экзаменым (ЕГЭ-м) игугъу къэт-шлэу бэрэ кыхэкӀыгъ. Мы илъэсым нэс ащ ушэтын тӀозэ тыкытегушылагъ. Джы ушэтыныр тыухи, шӀокӀ зимылэ шапхъэу ар Урысыем щыхъугъ. Ащ кыхэкӀлэу 2009-рэ илъэсым кышцегъэжыагъэу фэгъэкӀотэныгъэу экзаменхэр зытыхэрэм ялагъэр щылэжыуштэп.

Сыда адэ кӀэу кыхэкӀыштыр?

ЗикӀалэ еджапӀэр къэзыухыхэрэр икӀыгъэ мазэм гумэкӀыгъошхо хэтыгъэх. Экономикэм фэгъэхыгъэ сэнэхъатхэр кыхэкӀыгъэхэу апшӀэрэ еджапӀэхэм ачӀлэхъаштхэм предметхэу ЕГЭ-мкӀэ атыштыгъэм, мы илъэсым шӀокӀ имылэу ІэкӀыб къэралыгъуабзэр атын фаеу Москва унашӀо кышӀыгъагъ. Предмет зытӀушкӀэ репетитор зыубытыгъэхэм джыри ІэкӀыб къэралыгъуабзэр къазэрэхъоштытм икӀэ-

бар лъэшэу ыгъэгумэкӀыгъэх. Джы мы мафэхэм нафэ кӀэхъугъ яплӀэнэрэ экзаменыр зэрэхэмытыштыр.

ГъэрэкӀо фэдэу мыгъи гурыт еджапӀэхэм къачӀэкӀыхэрэм урысыбзэмрэ хысапымрэ шӀокӀ имылэу атыштых. Адрэ къэнэрэ предметхэу зыфӀаер, ищыкӀлэгъаштыр кӀэлэеджа-кӀом ежъ кыхихыштыт. А предметхэм япчъагъэ гъэрэкӀорэм елӀытыгъэмэ, мыгъэ нахыбэ хъугъэ. Щылэгъэ предметхэу биологием, физикэм, химием, географием, общественнанием, тарихым къахэкӀуагъэх литературэмрэ ІэкӀыб къэралыгъуабзэхэмрэ.

Сыдигъуа экзаменхэр затыштыхэр?

АпӀэдэу экзаменхэр езыгъэжыштыр гурыт еджапӀэхэм къачӀэкӀыхэрэр арых. Ахэм экзаменхэр пӀшӀорыгъэ-шъэу атынхэу амал ялӀштыт. Ау зэкӀэри арӀп. Пасэу зытын зылӀэкӀыштыхэр всероссийскэ ыкӀи дундэ олимпиадэхэм, спортивнэ зэнэкӀокъухэм ахэлэжыхэрэр арых. Ахэм мӀлылфэгъум экзаменхэр атынхэу альӀэкӀыштыт. Гушы-Іэм пае,

мӀлылфэгъум и 21-м — урысыбзэр;
и 23-м — хысапыр;
и 25-м — ІэкӀыб къэралыгъуабзэр, литературэр ыкӀи физикэр;
и 27-м — информатикэр, биологиер ыкӀи общественнаниер;
и 29-м — тарихыр, географир, химиер;

и 30-м — адрэ мафэхэм экзаменхэм къякӀолӀэн зымылӀэкӀыгъэхэм ахэр атыжыкӀыхэу альӀэкӀыштыт.

Джыри зэ къэтӀошхы а мафэхэр къэралыгъом икӀыштыхэм е чыжъэу кӀоштыхэу дэмысыштыхэм апае зрагъэнэфагъэхэр.

Мыгъэ еджапӀэм кычӀэкӀыхэрэм янахыбэ дэдэм экзаменхэр тыгъэгъэ-зэм ыкӀлэм рагъэжыкӀыштыр, Іоныгъом ыгузэгум нэс атыштых. Гурыт еджапӀэм кычӀэкӀыхэрэм ямызакъоу, блэкӀыгъэ илъэсхэм ахэр къэзыухыгъэхэм, ублӀпӀэ ыкӀи гурыт профессио-нальнэ еджапӀэхэм ачӀлэхэм, еджа-

пӀэр ІэкӀыб къэралыгъом кышцызыу-хыгъэхэм экзаменхэр атынхэу альӀэкӀыштыт. Мы экзамен тыгъор анахъ шхъалэу алыгътэ. Ар жъоныгъуакӀэм и 26-м рагъэжыштыт. А мафэм информатикэмрэ биологиер атыштых.

ЖъоныгъуакӀэм и 29-м — урысыбзэр;

Іоныгъом и 1-м — географиемрэ литературэмрэ;

и 4-м — хысапыр;

и 8-м — ІэкӀыб къэралыгъуабзэхэр;

и 11-м — общественнаниер ыкӀи химиер;

и 15-м — тарихыр ыкӀи физикэр атыштых.

А мафэхэм экзаменхэр зытын зымылӀэкӀыгъэхэм нэмыкӀ мафэхэм атынхэу амал ялӀштыт. Ау а тыгъохэм кыахымыубытагъэхэр илъэс къэс щылэу кычӀэкӀыштыр, ари ЕГЭ-м изэхэ-шакӀохэм кыдалытагъ ыкӀи ятӀо-нэрэ тыгъор агъэнэфагъ. Ар бэдзэогъу мазэм щылӀштыт. Ащ фэдэу

бэдзэогъум и 7-м — урысыбзэр, химиер ыкӀи информатикэр;

и 10-м — хысапыр, литературэр, ІэкӀыб къэралыгъуабзэхэр;

и 13-м — общественнаниер, географир, химиер;

и 15-м — биологиер, тарихыр атыштых.

Мы мафэхэм къякӀолӀэнхэу зымылӀэкӀыгъэхэм зэкӀлэ предметхэм апае мӀфэ тедзэу бэдзэогъум и 17-р афагъэ-нафэ.

СИХЪУ Гоцнагъу.

Адыгэ Республикэм и Закон

Хэужьыныхъгъэ жъэжъые уз зилэхэу диализ шӀыкӀлэм тетэу ренэу зӀазэхэрэр транспортымкӀэ зекӀонхэм пае мазэ къэс ахъщэ ятыгъэным фэгъэхыгъ

Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм 2008-рэ илъэсым шӀэкӀогъум и 21-м ыштагъ

Хэужьыныхъгъэ жъэжъые уз зилэхэу диализ шӀыкӀлэм тетэу ренэу зӀазэхэрэр транспорт лъэпкӀэ зэфӀшхъафхэмкӀэ (таксир хэмытэу) зекӀонхэм пае мазэ къэс ахъщэ ятыгъэным фэгъэхыгъэ зэфышты-кӀэхэр гъэтэрэзыгъэнхэм фӀшӀ мы законыр аштагъ

А 1-рэ статъяр. Мазэ къэс ахъщэ ратныным ифитыныгъэ зилэхэр

Хэужьыныхъгъэ жъэжъые уз зилэхэу диализ шӀыкӀлэм тетэу ренэу зӀазэхэрэр транспортымкӀэ зекӀонхэм пае мазэ къэс ахъщэ ятыгъэным ифитыныгъэ яӀ, мыхэм къахиубытэхэрэр Адыгэ Республикэм ренэу щыпсэурэ цыфхэр ары.

Я 2-рэ статъяр. Мазэ къэс ахъщэ кызыраратыр шӀыкӀлэр

1. Хэужьыныхъгъэ жъэжъые уз зилэхэм мазэ къэс ахъщэу аратыштыр зыгъэнафэрэр ыкӀи язытырэр а цыфыр зышпысэурэ чыпӀэм социальнэ ухъу-мэныгъэмкӀэ иорганхэр ары.

2. Хэужьыныхъгъэ жъэжъые уз зилэхэм мазэ къэс ахъщэ аратыным пае мы кы-кӀэлъыкӀохэрэр къырахылӀэнхэу фае:

1) ІэзапӀэм зэрынэсыштыт ыкӀи кызы-

рэкӀожыштыт транспорт лъэпкӀэу кыхи-хыгъэм игугъу кызыштышӀыр лъэлу тхы-лыр;

2) зы мазэм кыкӀлоцӀ ІэзапӀэм зэрэкӀон фӀе пчъагъэр итэу диализ шӀыкӀлэм тетэу ренэу кӀелӀзэнхэу зэрӀаер къэзыушы-хъатыр медицинэ учреждением кыри-тыгъэ справкэр.

3. Мы статъям ия 2-рэ Іахъ кыдылты-тэрэ документхэм анэмыкӀ къырахылӀэ хъуштыт.

4. Лъэлу тхылымрэ справкэмрэ кы-зырихылылӀэгъэхэ мазэм кыкӀлӀыкӀлорэ мазэм иа 1-рэ мафэ ахъщэу къыраты-штыр зыфӀэдыштыр агъэнафэ.

5. Мазэм икыхыгъэу къэс ахъщэр къа-раты.

6. Мы Законом кыдымылтытэрэ Іо-фыгъохэу ахъщэм итын епхыгъэу щыт-хэр Адыгэ Республикэм иминистрэхэм я Кабинет къегъэнафэх.

Я 3-рэ статъяр. Ахъщэр зыфӀэдызыр

1. Ахъщэу аратыштыр зыфӀэдызыр мы формулэм тетэу агъэнафэ:

$S = P \times Ц$, мыщ дэжыкӀм S-м кыкӀырэр ахъщэу аратыштыр ары;

P-р мазэм кыкӀлоцӀ ІэзапӀэм зэрэкӀоштыт ыкӀи кызырэгъэжыштыт пчъагъэр;

Ц-р — транспорт лъэпкӀэу зэрэкӀо-рэмкӀэ билетым тефӀэрэр ары.

2. Къэлэ транспорт лъэпкӀэу псӀтэумкӀи (таксир хэмытэу), мӀшӀокугъогу транспор-тымкӀэ ыкӀи автомобиль транспортымкӀэ билетхэм атефагъэм кыпкырыкӀхэу ахъщэу аратыштыр зыфӀэдызыр къыра-дзэжы.

Я 4-рэ статъяр. Мы Законом мылӀыкӀоу пӀлӀухъаштыр кызыдикӀы-штыр

Адыгэ Республикэм иреспубликэ бюд-жет икӀэкӀуапӀэхэм къахагъэкӀыштыт мы Законом игъӀэкӀлэн пӀлӀухъаштыт мылӀыкӀур.

Я 5-рэ статъяр. Мы Законом кӀуа-чӀлэ илэ зыхъурэр

2009-рэ илъэсым щылэ мазэм и 1-м кышцегъэжыагъэу мы Законом кӀуачӀлэ илэ мэхъу.

Адыгэ Республикэм и Президентэу
ТХЪАКӀУШЫНЭ Аслъан

къ. Мыекъуапэ,
шӀэкӀогъум и 21-рэ, 2008-рэ илъэс
N 220

Самбо

ДышӀэр кыхыгъыгъ

ТелефонкӀэ къатыгъ.
Урысыем иныбжыкӀлэ-мэ самбэмкӀэ якӀлӀух зэнэ-кӀокъухэр Омскэ шӀэкӀох. АР-м ибзнакӀоу Пшыда-тэкӀо Рэмэзанэ кг 60-м нэс кызышчырэмэ якуп ды-шӀэ медалыр кышцыди-хыгъ.

ПшыдатэкӀо Рэмэзанэ сам-бэм зыфигъэсэнэу Хъатыгъу-жыкӀуае щыригъэжыагъ, итренерыр Хъабый Байзэт. Урысыем иныбжыкӀлэхэм язэнэкӀокъу ящӀэнэрэ чыпӀлэр зэ кышцыдихыгъ, джы хэгъэ-гум ичемпион хъугъэ. Адыгэ къэралыгъо университетым Р. ПшыдатэкӀор щеджэ, АР-м и ШВСМ зыщегъасэ. Дунаим иныбжыкӀлэхэм язэнэкӀокъухэу Болгарием чъэ-пыогъум и 15 — 17-м щы-кӀоштыхэм ахэлэжыкӀуае фыты-ныгъэ кыдыдихыгъ.

Опсэу Рэмэзан! Уимедаль-хэм ахӀбгъэхъонэу, АР-м ищытхэу спортышхом лъагъу щыпӀлэтынэу пфӀэтӀо!

САХЫДЭКӀО Нурбий.

Ильэпкьэгъухэм зальуигъэклагъ

Адыгэкъалэ щылагъэх

Тыгъоснахыпэ, мэзаем и 3-м, Адыгэ Республикэм и Премьер-министрэ игуадзэу Алексей Петрусенкэр Адыгэкъалэ щылагъ. Ащ игъусагъэх министрэхэм я Кабинет хэтхэр, къулыкъу ыкIи ведомствэ зэфэшхьафхэм япашэхэр. Мэзаем и 16-м республикэм иятлонэрэ къалэ иэкономикэ-социальнэ Иофыгъохэм зышхыгъушIэштхэ зэхэсыгъо министрэхэм я Кабинет щызэхиттхэ. Ащ изыфэгъэхъабырын ары Премьер-министрэм игуадзэ зипшэ купыр къэкIоным ушхьагъоу фэхьугъэр.

Адыгэкъалэ администрацием ипашэу Мамыекъо Кимэ ащ фэгъэхьыгъэ зэхэсыгъор къызэIуихыгъэ, пэублэ гушыIэу къышIыгъэм АР-м и Президентэу Тхьаклушынэ Аслъан къалэм хэхъоныгъэхэр ышIынхэм лъэшэу ыналэ къызэрэтетым фэшI зэрэфэразэхэр зэкIэмэ апэу къышхыгъэхьыгъэ. Ащ пыдзагъэу Иофхэм языхтхэ, зэшIохыгъэ хьугъэхэм, шIэгъэн фаехэм, амалэу къызыфагъэфедэшхьугъэхэм кIэкIэу нэлуасэ афишIыгъэх, Иофыгъоу щыIэхэм анэсыгъэ.

АР-м и Премьер-министрэ игуадзэу Алексей Петрусенкэр Адыгэкъалэ щызэхиттхэ зэхэсыгъом изыфэгъэхъабырын къытегушылагъ, анахъу анаIэ зытырагъэтын фаехэм къашхьугъэ. Зэхэсыгъо ужым ащ хэлэжыагъэхэм къалэм дэт хьызмэтшIапIэхэмрэ организациехэмрэ ащыщхэр къахIуагъэх.

НЭХЭЕ Рэмзан.

Социалистическэ Народнэ Ливийскэ Джамахирием ипосолоу Урысые Федерацием щылэ Мустафа Таджури мы къэра-лыгом къыкIыгъэхэу Мыекъопэ къэралыгъо технологическэ университетым щеджэрэ студентхэм мэзаем и 3-м алуагъ.

ЗэIуIэгъум хэлэжыагъэх АР-м и Къэралыгъо Совет — Хасэм и депутатэу Тхьаклушынэ Эдуард, МКГТУ-м егъэджен ИофымкIэ и проректорэу Ольга Ивановар, социальнэ ыкIи пIуныгъэ ИофхэмкIэ проректорэу Владимир Хачатуровыр, Дунэ

шIэныгъэм ифакультет идеканэу Пэшо Фатимэ.

ЗэIуIэгъум пэублэ гушыIэ къышхыгъэ, Тхьаклушынэ Эдуард Ливием ипосол университетым зэрехьагъэр зэригуапэр къылауагъ. НыбжыкIэхэр зыгъэгумэкIырэ упчIэхэр къатынэу ыкIи яльэпкьэгъоу Мустафа гупсэныгъэ хэлэу дэгущыIэхэ зэралэкIыштыр къарылауагъ.

Нэужым гушыIэр зыштэгъэ Мустафа Таджури студентхэм зэралэжыагъэхэмкIэ зэрэразэр игушыIэхэм къахыгъэхьыгъэ. НыбжыкIэхэр дэгъоу еджэнхэу ыкIи гъэхьагъэхэр ашIынхэу ар къафэлъэлауагъ.

Ольга Ивановар къызэгущыIэм, 2007-рэ ильэсым шIэныгъэм исеминарэу университетым щылагъэм Ливием ипосол зэрэщыIуIэгъагъэхэр ыкIи тапэки зэхэныгъэ зэдырIэу зэдэлэжэнхэу зэрэгугъэхэрэр къылауагъ.

Нэужым Владимир Хачатуровым гушыIэр зештэм студентхэр еджэным зэрегугъэхэрэр ыкIи ахэм кIэлэ чанхэр зэрэхэтхэр къылауагъ. Ащ ыуж студентхэм яупчIэхэм яджэуапхэр къаратыжыгъэх.

ДАУТЭ Анжел.

Сурэтыр Iэшынэ Аслъан къытырыхыгъэ.

Ветеранхэм яхьэклагъэх

Адыгеир ыкIи къалэу Мыекъуапэ нэмыц-фашист техакIохэм къазэрэтырахыжыгъэхэр, шхьафит зашIыжыгъэхэр ильэс 66-рэ зэрэхьугъэм фэгъэхьыгъэ торжественнэ зэIуIэ профессиональнэ лицееу 6-м щызэхиттхэ. Лицеимрэ къэлэ гупчэм ибиблиотека зэгъусэхэу а мэфэкIым къырагъэблэгъагъэх Хэгъэгу зэошхомрэ ИофшIэнымрэ яветеранхэр. Лъытэныгъэ зыфашIэу къырагъэблэгъагъэхэм ащыщыгъэх Тыу Аминэ, Виктор Чукановыр, Леонид Рудяк, нэмыкIхэри. Ахэм къазэрэгъуогъэхэм къафалотагъ техакIохэм бэдэжэшIагъэу къалэхэм, къутыгъэхэм ащызрахьагъэхэр, ячIыгу шIу альэгъоу шхьафитыныгъэм зэрэфэзэуагъэхэр, хэгъэгум ис цыф лъэпкэ зэфэшхьафхэм яздэлэжыныгъэ ишIуагъэкIэ текIоныгъэхэр къызэрэдахыштыгъэхэр.

ЕджэкIо ныбжыкIэхэр къафэнэгъуихыгъэхэу къызэрапэгъокIыгъэхэм, упчIэхэр къызэраратыгъэхэм апае зэрафэразэхэр ветеранхэм къаралауагъ, я Хэгъэгу шIу альэ-

гъунэу, ятарихь зэрагъэшIэнэу, дэгъоу еджэнхэу къафэлъэлауагъэх.

Зэхэхьэм хэлэжыагъэхэр заом хэIодагъэхэм такыкIэрэ афэшхыгъауагъэх. Нэужым зэIуIэгъур окIофэ хэдзэ-хадзэу лицееу 6-м иеджакIохэр заом фэгъэхьыгъэ усэхэм IупкIэу къаджагъэх. Джащ фэдэу заом ильэхъан аусыгъэ ордэхэр къалауагъэх.

ХэгъэунэфыкIыгъэн фае къекIолагъэхэр слайдхэм зэрарэгъэплыгъэхэр, ыгъэгупшысэхэу къэгъэлъэгъон игъэкIотыгъэ зэрафызэхашагъэр.

ЗэIуIэгъур зезышагъэр къэлэ гупчэ библиотекэм ИофышIэу Галина Романовар ары.

Зэхэсыгъом къекIолагъэхэм, хэлэжыагъэхэм тхьашхьуегъэпсэу къарылауагъ профессиональнэ лицееу 6-м ипашэу Лышэ Шумафэ. ЕджапIэм ыцIэкIэ текIоныгъэр къыдзыхыгъэхэм шIухафтынхэмрэ къэгъагъэхэмрэ аратыгъэх.

Зэхэсыгъор зэрэкIуагъэр игъэкIотыгъэу къыкIэлъыкIошт нмерхэм ащыщ къышхыгъэхьыгъэ.

(Тикорр.).

Общественнэ организациехэм

Пленум илагъ

Адыгэ Республикэм мамырныгъэмкIэ и Лигэ бэмышIэу пленум илагъ. Мамырныгъэм и Лигэ исовет хэтхэр ащ хэлэжыагъэх ыкIи зытегушыIэгъэхэ ИофыгъохэмкIэ яшIошIхэр къалауагъэх.

— Республикэм щыпсэурэ цыфхэм азыфагу зыфшхыгъэкIэ дэгъухэр ильэхэ шIыгъэным фэшI 2009-рэ ильэсыр мамырныгъэм, зэныбджэгъуныгъэм, зэкъошныгъэм и Ильэсэу лъытэгъэным пае республикэм ипашэхэм зафигъэзэнэу мамырныгъэм и Лигэ исовет рихъухьагъ, — хигъэунэфыкIыгъ АР-м мамырныгъэмкIэ и Лигэ ипрезидентэу ЦуукI Налбий.

Мы ильэсым лIэуж зэфэшхьафхэр зэIуагъэкIэнхэр, «Iэнэ хьураехэр», джырэ тилэхъан зигъоу щыт ИофыгъохэмкIэ лекциехэр, конференциехэр зэхэщэгъэнхэр, заом ыкIи ИофшIэным яветеранхэм, зизакъохэм ыкIи тхьамыкIагъо хэфэгъэ цыфхэм IэпыIэгъу ягъэгъотыгъэныр мамырныгъэм и Лигэ исовет игушхьэхэм къыдалыгътэх ыкIи джащ фэдэ Иофхьабзэхэм къадыригъэштэнэу АР-м и Президентэу Тхьаклушынэ Ас-

лъан мамырныгъэм и Лигэ исовет хэтхэр елэIух.

Пленумыр зытегушыIэгъэ ятлонэрэ Иофыгъор общественнэ организациеу Адыгеим иславянхэм я Союз зэдэпсэуныгъэ дырIэу гъэпсыгъэным фэгъэхьыгъагъ.

— Славянхэм я Союз, Ио хэмылэу, кIуачIи амали иIэх мамырныгъэм и Лигэ зэныбджэгъуныгъэ дыриIэу зигъо Иофыгъохэм язэшIохын ищыкIэгъэ кIуачIэхэр къыфэлэтыгъэнхэмкIэ, — хигъэунэфыкIыгъ ЦуукI Налбий.

Пленумым икIэухым мамырныгъэм и Лигэ ипрезидентэу ЦуукI Налбий Адыгэкъалэ зыныбжэ хэIодагъэу дэхэм ясовет итхьаматэу Iэшынэ Казбек советым зэрэрихъухьагъэм теткIэ мамырныгъэр, зэныбджэгъуныгъэр ыкIи зэкъошныгъэр Адыгеим щыпсэурэ цыфхэм азыфагу щыгъэпытэгъэнхэм илахьышхо зэрэхишIыхьагъэм фэшI «АР-м мамырныгъэмкIэ и Лигэ ишIухафтын илауреат» зыфиIорэ щыгъхьуцIэр зэрэфагъэшхошагъэм пае фэгъушIауагъ.

Мамырныгъэм и Лигэ ипресс-къулыкъу

КЪЭБАРЫКIЭХЭР

Гъэзетыр иньбджэгъушIу

Цыфыр бэшIагъэу пшIэ зыхьукIэ, изекIокIэ-шыкIэхэм уясэжышхь, нэмыкIэхэм яплъэгъулэмэ бгъэшIэгъон Iаджи мыдрэмкIэ арэуштэу щытын фаеу къыпшIошIы, ащ уемыхьырэхьышхьэу мэхъу, гушыIэ зытIуки ар зыфэдэр къэпIон, «характеристикэ» къептын плъэкIыным унэсы. Зигугъу къэшIы сшIонгъо бзылфыгъэр зысшIэрэр бэшIагъэ. Институтым тыщеджэфэ общежитием тыздычIэсыгъ, ары пакIош, зы унэ ильэситфым тыздысыгъ, нэужым Чэчэн Республикэм Иоф щызэдэтшIагъ, непэ къызынэсыгъэми тиунагъохэмкIэ тызэхэхэ, тызэрэгъэныбджэгъу. ЗыфасIорэр Чэсэбий (ГъонэжыкIэ) Гошпакъ ары.

Непэ сэ пшъэрылэ зыфэсшIыжырэп Гошпакъэ ищыIэныгъэ гъогу, иIофшIа-кIэ сакъытегушыIэнэу, дахэу къыфэпIон плъэкIыштыр мымакIэми, щытхэу къылэжыгъэу щытми. ЗэсымыгъэуIыкIыгъэу ар зыфэдэр нахь къышхьыгъэзIэсыным пае къэсIон деджагъэхэм, Иоф дзышIагъэхэм шэн шхьаIэу ащ къыхагъэщырэр нэфэIоныр зэригъэлъапIэрэр, зэфэнчъагъэр, сьд фэдэ лъапсэ иIэми, ыгукIэ зэрымшхьтэрэр ары. Сэ джыри зы лъэныкIэ Гошпакъэ игугъу къэсшIы сшIонгъу. Ар лъэпкэ Иофыгъохэм сьдигъуи зэрагъэгумэкIырэр, иныдэлъфыбзэ осэхэу зэрэфишIырэр, ар кIэлэцIыкIуэхэм алуилъхьаным, аригъэшIэным кIэлэпIоу ильэс пчъагъэ хьугъэу Иоф зышIэрэм ищыIэныгъэ зэрэфигъэлажырэ ары. Ау ышIэрэр зыгъэбагъохэрэм, бы-

ракъэу зыIэтыхэрэм ар ащыщэпышхь, иамал къызэрехьыгъэу ипшъэрылэу ылгытэрэр егъэцIагъэ, лъэпкэ шIулэзгъур кIэлэцIыкIуэхэм ахелъхьэ.

ЗиакыIл уцугъэ, гъэшIэ гъогу гъэнэфагъэ къэзыкIугъэ цыфым мы зигугъу къэсшIыгъэ Иофхэм мэхъанэу яIэр къыгурыIоу, лъэпкэ Иофыгъохэм агъэгумэ-кIэу зэрэщытыр гъэшIэгъонэп. Ау Гошпакъэ иньбжыкIэгъум къышхьыгъэагъэр арэуштэу зышхьыгъэ. Адыгэ тхакIохэм япроизведениехэу ащ ыгугоиыгъэр макIэп, джащ фэдэу лъэпкэ гъэзетыми ныбджэгъушIоу зилэр студентгъоу ильэсхэм къащегъэжыагъ. Сыгу къэкIыжы мафэ горэм «Социалистическэ Адыгеир» къызытхыкIэу хэт шхьхэтыр?» ыIуи тезыгъэдэжэщыгъэ Бырсыр Батырбий къызытэупчIым, курс псаум шхьэу Гошпакъэ нэмыкI ащ кIэмытхагъэу къызэрэчIэжыагъэр. «Джа ильэсхэм къащегъэжыагъ, — еIо Гошпакъэ, — «Адыгэ макъэр» сэ сшхьэкIэ къызыстхыкIырэр, ныбджэгъушIоу зысIэр. Ар игъом къамыхьыгъэ хьумэ, зыгорэ къысшыкIэрэм, чIэсынагъэм фэд. Лъэпкым итарихь щыщ гъэшIэгъоныбэ ащ къысэхы, сIофшIэнкIи бэрэ сэгъэфедэ, IэпыIэгъушIу къысфэхэу лъэныкIуагъэхэмкIэ, сиунэ ар къымыхьаныр къызышIогъэшIыгъуай».

Ары, джащ фэдэ ныбджэгъушIухэм апае гъэзетыр нахь гъэшIэгъон тшIы тэри тшIоигъу, гур ахэм къыдащэе. Ильэсыбэрэ джыри тызэгъогогъунэу тэлаIо.

ЖАКIЭМЫКIЭ Аминэ.

Электричкэм ыуасэ къыхэхьауагъ

Щылэ мазэм и 25-м къышхьыгъэагъэу Темыр Кавказым мэшIоку гъогу транспортым узэрэщызе-кIоштым ыпкIэ къыхэхьауагъ.

ГушыIэм пае, Мыекъуапэ уикIэу Курганинскэм укIоным сомэ 72-рэ тефэщыгъэмэ, джы ащ ыуасэ сомэ 80-м нэсыгъ. Джащ фэд, Ермэл-

хьаблэ узэрэкIоштым сомэ 101-рэ чыпч 80-рэ ыосагъэмэ, джы ащ ыпкIэ сомэ 112-м нэсыгъ. Шытхьалэ узэрэкIоштым сомэ 21-рэ чыпч 60-рэ тефэщыгъэмэ, джы ащ ыпкIэ сомэ 24-рэ хьугъэ.

(Тикорр.).

Демографир

Апэрэ мазэм къыгъэлъэгъуагъэр

2009-рэ ильэсэу къыхагъэр мэзыцум ильэсэу зэралорэм къыхэхIэу къэхьурэ сабыихэм зэкIэми псауныгъэ дэгъу яIэнэу, мылкъу щымыкIэнхэу, чаныгъэ зыхэлэ цыф хьунхэу ары зэралэжыгъэхэр. Ар шхьыпкIэмэ, Шэуджэн районым шылэ мазэм къыхагъэхэ сабыи 6-р шыкIагъэ зымылэу псэуштхэм ащышхь.

ИльэсыкIэр къызыхьагъэм къышхьыгъэагъэу унагъо зышIэнэу зыгъэжыгъэ ныбжыкIэхэри макIэхэп, зэхьыгъэу сьд хьугъэ унэгъо 13 ЗАГС-м иIофышIэхэм зэгъуатхэгъахэх. Ар икIы-

гъэ ильэсым иапэрэ мазэ къызэрэщыгъагъэхэм нахьыб, апэу щылэ мазэм зэгъуатхэгъэхэр Зэфэс Азэматрэ Ныбэ Заринэрэ.

Аужырэ ильэсхэм Адыгеим сабыи цыкIоу къыхагъэхэрэм япчъагъэ нахь хэхьагъэми, Шэуджэн районым къыхагъэ ильэсым иапэрэ мазэ къышхьыгъэр бэкIэ нахь макI, 2008-рэ ильэсым ищылэ мазэ ахэр нэбгырэ 24-рэ хуштыгъэх.

Сьд фэдиз сабыи ныбжыкIэхэм къафэхьыгъэми е къызэрэщэнхэу тыраубытагъэми ЗАГС-м иIофышIэхэр зэришхьы-

кIагъэу ахэм зэрэпэгъокIышты-хэм зэрэфэхьазырхэр ащ ипашэу ПатIэкIэ Марыет къытылауагъ. ЫпэкIэ зэрэщытыгъэм фэмьдэу, ЗАГС-р зычIэт унэр джы гулэтышIэу, зэтегъэпсыхьагъэу щыт, унэ зэтетым узэрэчIа-хэу апэрэ этажым щыI, ар цыфэу къекIуалIэхэрэмкIэ гупсэф ыкIи Iэрыфэгъу.

Ильэсыр къыхагъэагI ныIэп, ащ къыздыхьыштыр хэти ышIэрэп, арышхь, районым щыпсэу-хэрэм сабыихэмкIэ гъэбжыоу ар Тхьэм афэшI.

(Тикорр.).

■ ГАЗЫР

Чыфэ зытельхэм япчъагъэ хэхъо

ООО-у «Адыгрегионгазым» ипашэ игуадзэу Хьапэе Азэмаг мэзаем и 2-м пресс-конференцие зехищэгъагъ. Ар зыфэгъэхыгъагъэр кызытэныкыгъэ илээсым газ компанием илофшлэн зэрэ-зэхэщэгъагъэр ыкIи тызыхэхъэгъэ илээсым гъэстыныпхъэ шхуантIэм итарифхэр зэрэгъэпсыгъэщтхэр ары. 2008-рэ илээсым газ компанием илофшлэн кIэхуэу фэхъугъэхэм кыатегушылээ ыкIи журналистхэм яупчIэхэм джэуапхэр кыаритыжхэзэ ащ кызытериуагъэмкIэ, ыпкIэ зэрэщытыгъэм фэдэу, газ уасэмкIэ чыфэхэр нахыбэу зытельхуэу кэ-нэжыхы ЖКХ-м ипредприятиехэмрэ унагъохэмрэ. Пчъагъэмэ кызырагъэ-лбагъорэмкIэ, ЖКХ-м ипредприятиехэм кыатыжын фаер сомэ миллион 94,9-рэ хуыщтыгъэмэ, унагъохэм ателъыр сомэ миллион 181,6-м нэсыгагъ. Чыфэ зы-тельхэм газу агъэстыгъэм ыуасэ кыагъэ-тыжыгъэным илофыгъо зэфэшхыафхэр ООО-у «Адыгрегионгазым» иадминист-рации зэрихъэщтыгъэх нахь мышIэми, проценти 100-м лыкIахуэу ахэр кыара-гъэтыжыгъэх алъэКыгъэп. ЕтIани уна-гъохэм ахэтых гъэстыныпхъэу агъэфе-дагъэм ыуасэ мэзиш-мэзишIымы зэгъо-гогъу нахь зымытыхэрэр.

Уасэхэр кызыратыгъэр бэкIэ нахь кын кэхъугъ тызыхэхъэгъэ илээсым иапэрэ мазэ. Ащ ишыхъат 2009-рэ илээсым имэ-зае и 1-м ехуылIэу чыфэу ателъыгъэр сомэ миллион 101,2-кIэ нахыбэ зэрэ-хъугъэр. А пIэлтэ дэдэм ехуылIэу пштэ-

мэ, зэкIэмкIи газымкIэ Адыгеим чыфэу телъыр сомэ миллион 388-м нэсыгъ. Ащ щыщэу сомэ миллион 254,1-р унагъо-хэм кыатыжын фае.

Сыррэ товари фэдэу, газым ыуаси игъом тыгъэн фае. АщкIэ шапхъэхэр зы-укъохэрэм яхылаагъэу шIыкIэ зэфэ-шъхафхэр газовикхэм агъэфедэщты-гъэх. ГазыпкIэр игъом зэратын фаер агу кыагъэкIыжыщтыгъ, афагъэпытэщтыгъ, чыфэ зытельхэм ацIэхэр гъэзетхэм кыа-харагъэуыщтыгъ, судым ратыхэрэри кыа-хэкIыгъэх. Ахэм яшIуагъэкIэ чыфэшхо зытельхыгъэхэм азыныкIом газыпкIэр зэрэпсауе е Iахь-Iахъу кыатыжыгъ.

Чыфэшхо зытельхуэу гъэстыныпхъэр зыгъэфедэн ымылэкIыщтэу агъэпсы-

гъэ абонентхуэу хэбзэнчъэу сетым зыпызышIэжыгъэхэр кыыхэгъэщыгъэн-хэ ыкIи ялоф судым етыгъэн гухэлъым пае, ООО-у «Адыгрегионгазым» уплэ-кIунхэр лъэгъэкIуатэх.

Джащ фэдэу Хьапэе Азэмаг журна-листхэм кыафилотагъ УФ-м и Прави-тельство 2008-рэ илээсым бэдзэогъум и 21-м ыштэгъэ унашъом тегъэпсыкIыгъэу газым ыуасэ тыгъэным пылъ шапхъэхэм зэхъокIыныгъэу афэхъугъэхэр. Шэпхъа-кIэхэм зэрагъэнафэрэмкIэ, кыхыгъэгъэ мазэм ия 10-рэ мафэ къэсыфэкIэ блэ-кIыгъэ мазэм ыгъэстыгъэ газу счетчи-кым кыгъэлыгъэуагъэр зыфэдизыр язы-мылуагъэм ыкIи газыпкIэр зымытыгъэм газыпкIэр счетчикым кыгъэлыгъэуагъэм темыгъэпсыкIыгъэу, газымкIэ нэбгырэ телъытэ шапхъэу шыIэхэм ателъытагъэу абонентым ытын фаеу кыфалтыгъ.

Пресс-конференцием изэхэщакIо жур-налистхэм агу кыгъэкIыжыгъэ тариф-хэмкIэ Федеральнэ кыулыкIом тызыхэт илээсымкIэ чIыопсым кытырэ газым итарифхэр кварталхэм атегъэпсыкIы-гъэнэу зэригъэнафэгъэхэр. Ахэм кыпкы-рыкIэ, Адыгэ Республикэм экономикэ хэхъоныгъэхэмкIэ ыкIи сатыумкIэ и Министерствэ 2009-рэ илээсым ищылэ мазэ и 1-м кышчыублагъэу чIыопсым кытырэ газ кубометрэ 1000-м ыуасэ унагъохэм апае сомэ 2298,42-у ыгъэ-нэфагъ. Тыгъэгъазэм уасэу шылагъэм елътыгъэмэ, ар проценти 9,9-кIэ на-хыб. Илээсыр екIыфэкIэ квартал пэпчэ телъытагъэу газым ыуасэ агъэнафэзэ ашIыщт.

Нахыбэу шIуагъэ кыегъэтыгъэным ыкIи учетыр гъэтэрэзыгъэным апае, агъэ-стыгъэр зыфэдизыр къэзылтыгъэрэ при-борхэр унагъохэм янахыбэм агъэфедэх. Ау джащ фэдэу приборхэм янахыбэм фабэу е чыIэу шыIэм, джащ фэдэу жым идавление атегъэпсыкIыгъэу газу агъэ-

стыгъэр зыфэдиз шыпкыгъэр зыгъэунафы-хэрэр ахэтхэп. Ащ фэдэу зыщыгъэпсы-гъэхэм УФ-м и Правительствэ иунашъо зэригъэнафэрэм тегъэпсыкIыгъэу счетчи-кым кыгъэлыгъэуагъэр зыгъэтэрэзы-жырэ коэффицентыр агъэфедэ. Мы шыкIэм тегъэпсыкIыгъэу гъэстыныпхъэр кызыралтыгъэрэр гъэтэрэзыгъэным пае Адыгэ Республикэр климатым тегъэпсы-кIыгъэ зонитIоу агоштыгъ. Климатым тегъэпсыкIыгъэ зонэ пэпчэ ыкIоцI мазэ къэс шагухэм адэт счетчикхэм апае зы коэффицент шагъэнафэ. А коэффицен-тыр тызыхэт илээсыр кызыхыагъэм кы-щыублагъэу тыдэкIи шагъэфедэщт.

ШыпкыгъэмкIэ, ООО-у «Адыгрегион-газым» тарифхэр ыгъэнафэхэрэп. Пред-приятиехэм, организациехэм ыкIи уна-гъохэм газыр алъыгъэлэсыгъэныр ыкIи газыпкIэр кыагъэтыгъэныр ащ ипшгъэ-рылэу щытышъ, ар нахь дэгъоу зэри-гъэцэкIэщтым тегъэпсыкIыгъэу хэбзэ унашъохэр егъэцэкIэжых. Арэу щытми, газымкIэ тарифхэр гъэнафэгъэнхэм ехылаагъэу зы еплъыкIэ кыэтымыIон тлъэкIыщтэп. Газым, электричествэм, чIыдагъэм уасэу яIэхэм адрэ осэ пстэу-ми ахэхъоныр зэригъэпсынIэрэр бэшIа-гъэ Урысыем нафэ кызышыхъугъэр. ЗыцIэ кыетIуагъэхэм ауасэхэр джырэкIэ хабзэм егъэнафэх. Гурылогъуае мыхуэн ылъэкIырэп экономикэм икыныгъошхо хэгъэгур зыщыхэт ыкIи IофшIэн зимы-Iэхэм япчъагъэ зыщыхэхорэ лъэхъаным хабзэм ыгъэлорышIэрэ уасэхэр кызыри-Iэтыхэрэр. Федеральнэ бюджетыр а от-раслэхэм кыахэкIырэ мылкъом нахыбэу кырегъэкъу шхъае, шыIэкIэ амал зимыIэ цыф пстэуми бюджетыр аделэн ылъэкIыщтэп ныла! Сыда ахэм хэкIыпIэу яIэщтыр? КытIшIошIырэп а упчIэм ти-пачэхэм джэуап кыратыжыкIышIуыщтэу.

СЭХЪУТЭ Нурбий.

■ ГЪЭЗЕТЕДЖЭМ ИЕПЛЪЫКIЭХЭР

Адыгэ Республикэм и Къэра-лыгъо Совет — Хасэм икоми-тет итхъаматэу УдыкIэко Юрэ зэдгъушыIэгъоу Сэхъутэ Нурбий дырилагъэм фэгъэхыгъэ статьяу «Лъэш дэдэу зэригъэгумэкIы-хэрэр нафэ кэхъугъ» зыфиIоу 2008-рэ илээсым тыгъэгъазэм и 4-м, «Адыгабзэм имэхъанэ кэ-Iэтыгъэн фае» зыфиIорэ статьяу 2009-рэ илээсым шылэ мазэм и 22-м гъэзетэу «Адыгэ макъэм» кыыхиуыгъэхэм сяджагъ. Лъэп-кыым урицIыфэу зыолыгъэжы-мэ, мы статыхэм ямэхъанэ кы-кIэлъыкIон ылъэкIыщт Iофы-гъохэм уамыгъэгумэкIын пIэ-кIышIтэп ыкIи ахэм джэуап яп-тыжышIун фае. Ау сэ стхырэм Адыгэ Республикэм гъэсэны-гъэмкIэ ыкIи наукэмкIэ и Ми-нистерствэ мэхъанэ ритышIа, хъауми римытышIа сэлэш уп-чIэ зыфэсэгъэуцужы шхъае, етIани адыгэмэ «Шхъако зы-шхырэр шхъашхыгъо ефэжы» аIоба.

Адыгеим къэралыгъо лъапсэ иIэ хуэгъэ. Ащ кыкIэлъыкIуа-гъэ лъэпкыым ибайныгъэ зэрэ-хахъорэм ишыхъатхуэ ишэн-ха-бзэхэм, икультурэ, итарихь афэ-гъэхыгъэ IофшIэгъэ дэгъухуэу цыфхэм кыпкырыкIыгъэхэр.

Нахыжыым игушыIэ щэры-охэм гъогу лъэгъо дахэм уфа-щэщт. Тятэ-тянэхэр еджэгъэшхоу щымытыгъэхэми, лъэпкыым ишэн-хабзэхэр, икультурэ, ита-рихь агъэфедэхэзэ, кытIкIэху-хъэхэрэм япхыгъэ пIуныгъэр дэ-гъоу ыпкIэ лъагъэкIуатэщтыгъ. Ахэр икIу фэдизу кытIкIэху-хъэрэ ныбжыкIэхэм алъыгъэ-Iэсыгъэнхэр зыщищыкIэгъэ уахъгэм «ГъэсэныгъэмкIэ къэра-лыгъо стандарт» зыфиIорэр кытIфыхахыгъ. Демократие зы-

хэлэ гражданскэ обществэ гъэ-псыгъэныр хабзэм гъогу шхъа-Iэу зыщыгъэнэфэгъэ лъэхъаным дешта ащ фэдэ егъэджакIэр?

КытIкIэхуэхэрэ ныбжы-кIэхэм тыбзэкIэ тхэкIэ-еджакIэ еджапIэхэм ащягъэшIэгъэныр зэхэщэгъэ зэрэхъугъэм тегъэразэ. Ау гухэкI мыхуэн ылъэкIыщтэп нэмыкI чыпIэхэм тилъэпкэ-гъухуэ ащыпсэухэрэм кыкIэ-хуэхъэхэрэр адыгабзэкIэ гушы-Iэнхэ алъэкIымы, тхэкIэ-еджа-кIэ зэгъэшIэгъыным иамал зэра-мыIэм. Чыжыу сыкIонэп. Кы-лэу Краснодар Нэшукъуае щышхуэ унэгъо 40 фэдиз шэ-псэу. Ахэм афэдэхуэ нэмыкI чы-пIэхэм ащыпсэухэрэм тишэн-хабзэхэр, тикультурэ, титарихь икIу фэдизу алъыгъэлэсыгъэ хуышIа тIоу тигъэгумэкIызэ, джы Адыгэ Республикэм ыкIоцI а кыныгъор кытэджагъ. Тызэ-рэщыгъуазу тиреспубликэ иза-кыоп, Урысые Федерацием щы-сэурэ нэмыкI лъэпкыхэми а кы-ныгъор кыалыIэсыгъ.

Ащ кыкIырэп узэкъоуцо-нышъ, зэфагъэрэ шыпкыагъэ-рэ зыхэмылэ Iофым дебгъэштэ-нэу. КызырэрэшIошIырэмкIэ, кыезыхыжыагъэр зы нэбгы-рэ нахь мыхуэми, кыIэтыгъэ Iофыр тэрэмэ, ащ угоуон, де-бгъэштэн фае. Джащ фэдэ кыабз Iофыр купышхом кыырихы-жыагъэми, цыфхэмкIэ мыфедэ-

мэ, шIум, зэфагъэм ар афэмы-лажыэмэ, упэуцужыныр нахь тэрэз. Ащ фэгъэхыгъэ Iофыгъо гъэнафэгъэхэр зэрэрекIокIыхэ-рэр сидуап. Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм икомитет итхъаматэу УдыкIэко Юрэ Адыгэ Республикэм гъэ-сэныгъэмкIэ ыкIи наукэмкIэ иминистрэ игуадзэу Алые Ма-рыетрэ Урысые Федерацием гъэсэныгъэмкIэ и Министерствэ калэу Казань лъэпкэ шэн-зэхэтыкIэхэм, культурэм, тари-хымы язэгъэшIэн епхыгъэ кы-ныгъохэм афэгъэхыгъэ зэлү-кIэшхоу цызэхыщэгъагъэм зэрэ-кIэлэжыагъэхэм ифэшбошэ уасэ етыгъэн фаеу сеплгы. Джащ фэдэу гъэзетэу «Адыгэ макъэм» инэкIубгъохэм мы Iофыгъом итегушыIэн зызэрациушъом-бгъурэр сидуап.

Сихъу Гошнагъо кызырит-хыгъэу, Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм гъэ-сэныгъэмкIэ, наукэмкIэ ыкIи ныбжыкIэ IофыгъохэмкIэ ико-митет бзэм фэгъэхыгъэ парла-мент едэлунхэр зехищэщтхуэ зыфагъэхъазыры ыкIи ащ Iоф дэзышIэщт купри агъэнэфагъ. Ащ кIэхуышIухэр кытынхэм сыщэгугъы.

Сэ сшъхэкIи, сиунагъо ис-хэмкIи лъэпкыым ишэн-хабзэ-хэр, икультурэ, итарихь нахь куоу цыфхэм зэрахэтлъхъаштхэ

шIыкIэ-амалхэм зядгъэушъом-бгъуэз тапэкIэ тылгыкIотэныр ары шIоигъоныгъэу тилэр.

АдыгабзэкIи нэмыкIыбзэкIи зыщеджэхэрэ еджапIэхэр зы-дэщылэхэ чыпIэхэм адыгэ лъэп-кыым кыыхэкIыгъэ сабийхэр, шIоигъоныгъэ яIэмэ нэмыкI лъэпкыхэм ясабийхэри, адыга-бзэр зыщызэрагъэшIэрэ клас-схэм ащырагъаджэхэмэ нахь тэрэзынэу кысшIошIы. Мы кыныгъом епхыгъэ тхыгъэхэр гъэзетым инэкIубгъо нахыбэрэ итлъагъохуэ гъэпсыгъэмэ, лъэ-шэу тигопэщт. Джащ фэдэу Къэ-ралыгъо Советым — Хасэм ико-митет ыгъэхъазырырэ парла-мент едэлунхэр зыщылэщтхэр къэмысыгъэу лъэпкыым ыбзэ зыщызэрагъэшIэрэ еджапIэхэм Iоф ащызышIэрэ кIэлэгъаджэ-хэм ны-тыхэр, сабийхэр зыха-гъэлэжыэщт зэлүкIэхэр ащызэ-хашэхуэ, зигугъу тшIырэ Iофым игъэкIотыгъэу ащытегушыIэхуэ ыкIи ахэм кIэхуэу афэхъугъэхэр Адыгэ Республикэм гъэсэны-гъэмкIэ ыкIи наукэмкIэ и Ми-нистерствэ рахылыIэжыхэмэ, ащ ишIуагъэ кыэкIошIтэу сеплгы. Мы Iофым кыоджэ зэлүкIэхэм уащытегушыIэми хуышIа, ау еджапIэр нахь тэрэзэу зыкIэс-лыгъэрэр ахэм Iоф ащызышIэ-рэ кIэлэгъаджэхэм Iофыр зэ-рэщытыр, зэхъокIыныгъэу ащ фэхъун ылъэкIышIтхэр нахь

игъэкIотыгъэу цыфхэм алъа-гъэлэсын алъэкIынэу щытышъ ары.

Непэ тилэшхъэтетхэм къэра-лыгъоу тызыщыпсэурэм кы-хъухъэрэ Iофыгъохэм ащыщ-хэр демократием кыпкыры-кIышIтхуэ кыао. Тэрэз, десэгъа-штэ. Джащ фэдэкъабзэу ти-сабийхэм лъэпкыым ишэн-ха-бзэхэр, икультурэ, итарихь еджа-пIэхэм ащызэрагъэшIэным ифи-тыныгъэ ялэнэр демократием кыпкырыкIэу зэрэщытыр кы-далытэзэ, икIу фэдизу кыд-дырагъаштэмэ сигопэщт. Сы-зэрэпIырэмкIэ, мы кыныгъом изэшIохын нахь псынIкIэ хуышIа Урысые Федерацием нэмыкI лъэпкыу щыпсэухэрэми ифэ-шъошэ Iофтхъабзэхэр зэрахъэ-хэмэ ыкIи ахэм кIэхуэу афэ-хъугъэхэр Урысые Федерацием гъэсэныгъэмкIэ и Министерствэ лъагъэлэхэмэ. Ащ тетэу хуыным сыщэгугъы.

Зигугъу къэсшыгъэ кыны-гъор лъэпкыымкIэ нахь фэдэу зэшIохыгъэным тиреспубликэ ипашэхэм, джащ фэдэу Адыгэ Хасэм ялахышIу хашIыхъан алъэкIынэу кысшIошIышъ, ащ тетэу хуыным сыщыхэ тезгъэлы сшIоигъу.

КIЫКI Вячеслав.
КIэлэгъэдэ IофшIэным
иветеран.
Нэшукъуай.

ШЪЭОЖЪ СИМЭ
Красногвардейскэ районимкIэ къуаджэу Джамбэчые дэт гурыт еджапIэу N 7-м 1979-рэ ильэсым къышчыублагъэу Иоф шешIэ. Ащ урысыбзэмрэ литературэмрэкIэ зыригъаджэхэрэр ильэс 33-рэ хъугъэ. Иоф зышIэрэм къыклопIэ зисэнэхъат шIу зыльэгъурэ кIэлэегъэджэ IэпIэсэу, художественнэ псалъэм иамалхэмкIэ кIэлэеджакIохэр еджэным кIэзыгъэгущIунхэ зыльэкIырэ ИофшIакоу зыкъыгъэлъэгъуагъ.

ТыкъызытегушIырэ кIэлэегъаджэм урокхэр зэрзэхэпцэн фаем иметодикэ икъоу ыIэ къызэрэригъэхъагъэр хэдгъэунэфыкIын. Симэ иурокухэр гупшысэ куухэмкIэ ушъагъэу, гъэ-

ГЪЭСЭНЫГЪЭМ ФЭЛЭЖЬЭРЭ ЦЫФ

шIэгъонэу, кIэлэеджакIохэр зыIэпицхэу егъэпсых. Псалъэ къашIын алъэкIыным иамалхэр кIэлэеджакIохэм агъэфедэнхэ алъэкIэу, ашIэрэ гушIыIэхэм япчъагъэ нахьыбэ зэрэхъун паче урысыбзэм зэрэригъэджэрэ шIыкIэ-амалхэр шIуагъэ къатэу къызэрэ-зыфигъэфедэщтым лъэшэу ынаIэ тыргэгъэты. КIэлэеджакIохэм практическэ шIыкIэ-амалхэр аIэ къырагъэхъанхэмкIэ зышIуагъэ къэкIорэ шIыкIэхэр игъэ-кIотыгъэу къызыфегъэфедэх, практикумхэр, семинархэр, консультациехэр, тестхэр зэхэщэх. Дахэу, хэукъоныгъэхэр хамышIы-хэу кIэлэеджакIохэм тхэным зыфагъэсэнным ишыпкIэу пылэ. Ригъэджэрэ кIэлэеджакIохэм практическэ ИофшIэн зэшIуахыным фэзыгъэсэрэ, ялогическэ гупшысакIэ хэзыгъэхорэ методическэ шIыкIэ-амал эффэхъафхэр къызыфегъэфедэх. Ежъ ышъхэкIэ яеплъыкIэ-екIолла-кIэхэр шъхэихыгъэу къыраIотыкIыным, зэфэхьысыжьхэр ашIынхэм кIэлэеджакIохэр фэзыгъэсэрэ урок-диспутхэр ащ зэхэщэх. Я 11-рэ классым щеджэщтыгъэ нэбгырэ 14-м щыщэу нэбгыриплIым «5»-кIэ ыкIи нэбгыритфым «4» ыкIи «5»-кIэ еджапIэр къаухыгъ. НэбгыритIумэ дышъэ ыкIи нэбгыритIумэ тыжынын медальхэр къахыгъэх.

Шъэожъ Симэ шъхэи-хыгъэ урокхэр зэхэщэх, ар кIэлэегъэджэ ныбжьыкIэхэм ягъуазэу, внекласснэ Иофтхъабзэхэу «У войны не женское лицо» (заом къытегушIырэ документальнэ тарихъ), «Есениным ипоэ-зие исыхъат» зыфиохэрэр зэхичъагъэх.

Тхылъеджэхэм апае конференциехэу «Цыфымрэ тыкъэзыуцухэрэ дунаим икъэбзэныгъэрэ Ч. Айтматовым итхыгъэхэм къызэрашигъэлъагъорэр»,

В. Распутиным итхылъэу «Опсэуфэ зышчымыгъэгъушI» зыфиохэр зэхэхъагъухэр зэхашъагъэх. Литературнэ мэфэкIхэу, предметнэ тхъамафэхэу «Шу лъэгъу, гъэлъапIэ, зэгъашIэ урысыбзэр», «Пушкиным иусэ дунай» зыфиохэрэр, апшъэрэ классхэм апае олимпиадхэр зэхэщэх.

С. Шъэожъым икIэлэеджакIохэр районимрэ республикэмрэ ащызэхашъэрэ творческэ зэнэкъокъухэм ахэлажъэх. «СыкъызхэкIыгъэ лъакъор», «Шу слъэгъурэ синэнэжъ», «Заор сабыым ынэкIэ», «Щытхъур зыпылхэ къэралыгъо тамыгъэмрэ быракъымрэ» зыфиохэрэ зэнэкъокъухэм ильэс кIэс ахэлажъэх. Пшъэшъэжъые еджакIохэу С. Хъунагум исочиниерэ А. Цэим иусэрэ республикэмкIэ хагъэунэфыкIырэ чIыплэхэр аубытыгъэх, а ИофшIагъэхэр Москва агъэхыгъэх.

Пшъэшъэжъые еджэкIо чанэу А. УелIыкъом иИофшIагъэ Адыгэ Республикэм гъэсэнныгъэмрэ шIэныгъэмрэкIэ и Министерствэ и Щытхъу тхылъкIэ хагъэунэфыкIыгъ. 2006-рэ ильэсым я 10-рэ классым щеджэрэ Р. Шъэожъым иконкурснэ сочинение республикэм апэрэ чIыплэр щииу-бытыгъ ыкIи гъэсэнныгъэмрэ шIэныгъэмрэкIэ Министерствэм и Щытхъу тхылъ 2007-рэ ильэсым къыфагъэшъошагъ.

Шъэожъ Симэ кIэлэегъэджэнымкIэ иIэпIэсэнныгъэ ренэу хегъахъо, урысыбзэмкIэ кIэлэегъаджэхэм яметодическэ объединение, яквалификация зыкъызышъырагъэлъэтырэ курсхэм, творческэ семинархэм яИофшIэн ренэу хэлажъэ.

Къэлогъэн фаер Симэ якъыл тефэу, Iэдэб ахэлъэу, намыс шэпхэ иным рыгъуазэхэу кIэлэеджакIохэр плугъэнхэмкIэ лъэшэу Иоф зрадишIэрэр ары. Ежъ

Симэ пэщэныгъэ зыдызэрихъэрэ классым иколлектив зэныбджэгъуныгъэу хэлымкIэ, ИофшIэным аIэ зэрэкIурэмкIэ ренэу дахэкIэ, шIукIэ къахэщы. Класс сыхъатхэр, зэдэгущIэгъухэр, ны-тыхэм язэ-IукIэхэр гъэшIэгъонэу зэхэщэх.

2006-рэ ильэсым Джамбэчые еджапIэм шызэхашъэгъэгъэ зэнэкъокъоу «Классым ианых пэшэ дэгъу» зыфиохэр «Джыри зэ шIулъэгъум фэгъэхыгъэу» зыфиохэр темэмкIэ Шъэожъым апэрэ чIыплэр щииубытыгъ. Ащ икIэлэеджакIохэр зэнэкъокъухэм ахэлажъэх, инсценированнэ военнэ ордэм афэгъэхыгъэ зэнэкъокъоу «Мамай Iуашъхэм» зыфиохэр ордэымкIэ апэрэ чIыплэр щаубытыгъ.

КIэлэегъэджэ ИофшIэным даклоу общественнэ ИофшIэнри Симэ чанэу егъэцакIэ. Ар педсоветым исекретарь, еджапIэм идокументхэр зерищыклагъэу зэгъэфэгъэнхэм, ахэр зэраIыгъынхэ фэе шапхэхэр зэрамыукъошхэм, ухъумэгъэнхэм ипшъэдэкIыжъ къыгурыIоу Иоф адешIэ.

Ильэс 30-м къехъугъэу пшъыр ымышIэу, ышIэрэр шIомакIэу Шъэожъ Симэ къыткIэхъухэрэ ныбжьыкIэхэр егъэджэгъэнхэм, плугъэнхэм илахышIу ахэлъхэ. Исэнэхъат фэшъыпкъэу Иоф ешIэ ыкIи шIэныгъэ куу зэрэлэкIэлым даклоу, зэхэщэкIо дэгъоу, иИофшIэгъухэмкIи щысэтехыпIэу ар щыт. НыбжьыкIэр плугъэным, ащ лъэгъо тэрэз шыIэныгъэм зэрэщыпхырищыщтым ренэу афэлажъэ. ИофшIэгъухэм, ригъэджэрэ цыфыкIэхэм дунаим идэхагъэ сурэт зэкIужьхэмкIэ, къэлоклэ ямышIыкIэхэмкIэ ягупшысэ къыIэтэу, язэхашIэ хигъахъоу, шыIэныгъэм ильэныкъуабэхэм афешх.

ШЕКИО Мур.

УЗЫГЪЭГУШIОРЭ ЗЭХЪОКIЫНЫГЪЭХЭР

Щылэ мазэм и 30-м къыдэкIыгъэ «Адыгэ макъэр» къызысфэхым лъэшэу сигъэгущIуагъ. Бэрэ зигугъу сшIыгъэ Иофыгъор зэшIохыгъэ зэрэхъугъэр синэрылъэгъугъ — «Адыгэ макъэм» ия 3 — 6-рэ нэкIубгъохэр урысыбзэкIэ тхыгъэхэу къычIэкIыгъ. СызклигъэгущIуагъэр тильэпкъ гъэзет закъо урыс гъэзет хъунэу сыфаекIэ арэп. СызыгъэгущIуагъэр мы шIыкIэм тетэу «Адыгэ макъэр» къыдэкIы хъумэ, гъэзетеджэхэми къызытхыкIыхэрэми япчъагъэ хэхъон ыльэкIыщтышъ ары. Сыда Iомэ тиреспубликэ унэгъо пшIы пчъагъэ щэпсэу урысхэм е нэмькI лъэпкъхэм ащыщхэр арысэу. Лъэпкъэу зыхэс хъугъэм къырыкIуагъэр ежъхэми ясабийхэми арагъэшIэнымкIэ IэпылэгъушIу хъушIт урысыбзэкIэ тхыгъэхэу «Адыгэ макъэм» къыхиутырэ нэкIубгъохэр.

СигъэгущIуагъ адыгэ лъэпкъым икъэхъукIэ фэгъэхыгъэ тхыгъэмкIэ а нэкIубгъохэр къызэрзэIуахыгъэм. Адыгэм ыцIэ къыраIо зыхъугъэм щегъэбагъэу, тыдэ зы-нэси, зышIэлэ, сыдрэ лъэпкъ зыхэ-фи адыгэр зэрахэмыткIухыгъэр, ильэпкъ ифэмэ-бжъымэ зыхэхъагъэхэм зэратехыгъэр, шIукIэ ахэм къызэрахэнэжъыгъэр апэрэ тхыгъэм къыреIотыкIы. Ар зиири, зы-щатхыгъэ лъэхъанэри (ащ мэхъанэшхо иI) дэгъу дэдэу кIэтхагъ. Цыф жъугъэхэми, шIэжъыми, литературэм афэгъэхыгъэ урокхэр зыгъэхъазыхэрэми лъэшэу къашIэпэщт мы тхыгъэри, ащ къыкIэлыкIотхэрэи.

Иоганн де Галонифонтибус итхыгъэу «Черкесия» зыфиохэр мырзушIтэу щетхы: «Мы лъэпкъым къалэ иIэп, чIыгу зэщизэу иIэр макIэ, икъушъхэхэр лъэгэ дэдэх». Къалэ зэрямыIэр бгъэшIэгъон икъурэп, сыда Iомэ я XIV — XV-рэ лIэшIэгъухэм сыд лъэпкъа къалэ зихъонгъэр? ГъэшIэгъоньор адыгэр «шIуцIэкIэ» е «фыжыкIэ» зэрэзэтырафшIыгъэр ары. Адыгэхэм яхъульфыгъэхэм шыгъын ашымыгъэу хэ-тыштыгъэхэми джырэ нэс сшIагъэп. Джэнджэши ащ сыгу къыригъэхъагъ. АрушIтэу шытыгъэ шыпкъэмэ сшIошъ зыхъушIыр С. Хъоткъом къызиIокIэ ары. А лъэхъэнэ чыжъэм адыгэ бзылф-фыгъэм сэнаушыгъэу хэлым цыфмэ анаIэ зэрэтырадзэгъагъэр ары гъэшIэгъонкIэ пIытэн фаер.

ЯIонэрэ тхыгъэм дунаим щызэ-лэахIэ хъугъэ адыгэ джэгукIом игъэпсыклагъэр къыреIотыкIы. ТхакIи еджакIи а джэгукIомэ амышIэшIыгъэми, ало-щтыр, зыфалощтыр, лъэпкъымкIэ мэхъанэ зилэ Иофыгъохэр ялушыгъэ къуыбытышIыгъ. Сыгу къагъэкIыжыгъэ шIэныгъэлэ-жышхоу, адыгэ лъэпкъым инэп-еплъэу Шъхэлэхъо Абу илек-циехэм ащыщ горэм къыши-Iогагъэр: «ЗэлашIэрэ тхакIоу Горькэм итхыгъэу «Цыфыр мы-цыфы зышIырэр» («Разрушение личности») зыфиохэрэм щыкIи-гъэтхыгъагъ: «... Зы гушIыкIэ щынапхэр лIыхъужь сэшIы. Шъу-къысфэсакъ, сьдзэгукIу сэ...» ДжэгукIом шыIэныгъэм чIыплэу щыIыгъыгъэр дэгъу дэдэу къы-гъэлъэгъуагъ тхыгъэр зие Налэ Заур.

Уихэгъэгъу, уилъэпкъ шIу плъэ-

гъунхэ зэрэфаер къызыIотыкIырэ лIыхъужь ордэхэр, ахэм ямэхъанэ, якъэхъукIэ, къызышIаIощтыгъэ чIыплэхэр укIэпкъыгъэу къетхы шIэныгъэлэжъым.

Ящэнэрэ тхыгъэм былымхъу-нымрэ мэкъу-мэщымрэ адыгэхэм фыштыткIэу афырIагъэр къеты В. К. Гардановым (Къэрданэм). ЗэхэугуфыкIыгъэу, гуры-IогъошIоу, пшIошъ ыгъэхъоу къыплъегъэлэсы ащ шIэныгъэлэжъхэми зекIохэми пхырашIырэ гупшысэр — чIы зэщизым те-сыгъэ адыгэхэм янахыбэр чIы-гулэжъыным нахъ пыщэгъагъэхэу, къушъхэхэхэхэр былымхъуным нахъ пылгыгъэхэу зэралорэр — зэрэмытэрэзыр. Щысэ пчъагъэхэмкIэ ар къегъэшъыпкъэжъы. Ащ етхы: «Тэ ишыпкъагъэ гъэнэфа-гъэу къэтэлэ: адыгэхэм янахыбэр я XVIII — XIX-рэ лIэшIэгъухэм зыпылгыгъэр былымхъуныр ары. Былымхъунымрэ чIыгулэжъы-нымрэ зэфэшъхъаф шъыпкъэу щытыгъэу Iон плъэкIыщтэп, сыда Iомэ гъэмфэ жъоркъым уцхэр зистыкIэ, къушъхэхэм бы-лымхэр афыштыгъэх. ЕтIани къэ-Iогъэн фае федэкъэкIопIэшхоу яIэгъэ шыхъуныр зылэ къыхэ-щтыгъэр чIышъхэ зэщизым те-сыгъэ адыгэхэр арэу зэрэщыты-гъэр. Къушъхэхэм — пчэныр, чIы зэщизым — мэлъыр сьидигъуи адыгэмэ хъоу ащыраIагъ».

«Адыгэ макъэм» урысыбзэкIэ къыгъэхъазырыгъэ апэрэ къыдэ-кIыгъом ит тхыгъэхэр Хъоткъо Самир иемкIэ къеухы. Я XIII-рэ лIэшIэгъум икIэуххэм адэжъ зэ-пыу имылэу къыблэ ыкIи темыр лъэныкъохэмкIэ Черкесиём игъу-напкъэхэр лыгъэкIуатэщтыгъэх. ХишIэм ыгъэунэфыгъэу щытэп зы лъэхъан горэми Черкесиер Дышъэ Ордам ичIыналъэмэ аха-хэщтыгъэу. Адыгэ лъэпкъым къыхэкIыгъэ дзэпашэхэр, къэралыгъо ИофшIэхэр Ордам IэнэтIэ инхэм алуэгъэуеом. Ащ фэшI мон-голхэр Черкесиём къытебээнхэ амалэу (ар агу ильыгъэми) мэкIэ дэд яIагъэр. Ащ гуаф уегъэшIы татархэмрэ Черкесиёмрэ тхыгъэ-кIэ мыушыхъатыгъэу зэзэгъыны-гъэ здырыIагъэкIэ Темыр Кавка-зым зэфыштыткIэу щызэфыра-Iэщтым фэгъэхыгъэу. Дунаим «Iлэныгъэ ШIуцIэкIэ» зыщеджэ-гъэхэу узым миллион пчъагъэ ыгъэ-кIодыгъ. Алахым иIэмыркIэ Черкесиём ар къынэсыгъэп, ау Ордам IодыпIэ фэхъугъ. Мам-люкхэм ятетыгъо пытагъэ. Хъот-къо Самир зэриIорэмкIэ, я XIV-рэ лIэшIэгъум ыгузэгухэм Черке-сиер шъхъафит къодыгъэп, ащ игъунапкъэхэр Тенэ (Дон) къы-щегъэжъагъэу Абхъазым нэсэу, Тамань къыщегъэжъагъэу Сун-жэ нэсэу щытыгъэх. ЧIэтына-гъэм ибагъэ узегупшысэкIэ, гур егъэузы.

Къытэхъулэгъэ шъыпкъэр цыфхэм ягъэшIэгъэнымкIэ гъэзе-тыр зэрэамалышIур гъэнэфагъэ. Мы Иофым кIэщакIо фэхъугъэхэм якъыл куоу агъэгупшысэу, псау-ныгъэ пытэ яIэу, лъэпкъ гупшы-сэр алъ хэлъэу, яунагъохэм рэ-хъатныгъэ арылэу гъэшIэ кIыхэ хъунхэу Тхэм сафелъэу. ТшIуа-бэ дашIэу «Адыгэ макъэм» ты-къежэ.

СТИШЪУ Майор.

Гъобэкъуай.

ЭКОНОМИКЭ КЪИНЫГЪОМ ИЛЬЭУЖХЭР

Зэрэдунаеу зэлъызы-
бытыгээ экономикэ
кѳиныгѳошхом loф-
шланlэхэм аlут лэжѳа-
клохэр гумэкlыгѳо хи-
дзагѳэх. Аужырэ мазэ-
хэм кризисым кѳызди-
хыгээ loфыгѳохэм
анахь шѳхѳаl цlыфхѳу
loфшланlэхэм ащыла-
жѳэхэрэм ащышхэр
кѳызэрѳуагѳэкlышхэм-
клэ кѳэбархэр кѳалъы-
лэсы зэрэхѳугѳэр.
Адыгэ Республикэм ит
предприятиехэр
зыпштэхэкlэ, финанс
кризисым иягѳу кѳа-
ригѳэкlыгѳэр зэдгѳа-
шлэ тшloигѳоу loф-
шлэнымклэ кѳэралыгѳо
инспекциеу AP-м шѳ-
лэм ипашѳу Сихѳу Ру-
сет джырэблѳгээ зы-
лудгѳаkl, loфым изы-
тет кѳедгѳэлотагѳ.

IoфшIэнымкIэ инспекцием
 ипашэ тызэрэщигъэгъозагъэмкIэ,
 дунэе финанс кынынгъошхом
 илэуэжжэр IoфшIэным епхыгъэ
 зэфыщытыркIэхэм кыалыIэсыгъ.
 Алгэр гумэкIыгъоу тиреспубли-
 кэкIэ ащ кыгфихыгъэр квалэ-
 жыгъэр предприятие зырыз-
 хэм цIыфхэм игъом аратыжбын
 зрамытэкIыштыгъэр нахь кын
 кызыришIыгъэр ары. ГушIулэм
 пае, икIыгъэ илгъэсым ичъэпыо-
 гъу мазэ лэжыапкIэр ятыгъэ-
 нымкIэ предприятиехэм чIыфэу
 ателыгъэр сомэ зы миллионрэ
 мин 240-рэ хуштыгъэмэ, негрэ
 мафэм ехъулIэу ар сомэ мил-
 лиони 6-рэ мин 290-м нэсыгъ.
 ЦIыфхэм аратыжбын фау анахь
 чIыфабэ зытелэ предприятие-
 хэм ащышхъ «Адыггем иавиа-
 линиэхэр» зыфиIорэ, Красно-

гвардейскэ ДРСУ-р. Бэмышлэу кытлыгысыгъэ къэбарым нафэ кызырэшилъгэмклэ, мы гьогуш гьэлырышланлэ лэжьапкэлмклэ чыфзу тельгыгъэ сомэ мин 497-р цыфхэм аратыжыгъах. Джащ фэдэу Мыекьопэ районымклэ мэкьумэщ хьызэ-мэтшланлэ «Нева» зыфилорым шылэ мазэм тельытагъэу цыф-

тхылъ амытхыныр зэрэнахы-
шур. Сыда плөмэ мыщ фэдэ за-
явление цыбыфым зитхыкэлэ ыккi
ежъ ишлоигъоныгъэкэлэ loфшлa-
плөмэ зылыкыжьыкэлэ, фэмыеу
рагъэзи заявлением зэрэклагъэ-
тхэгъагъэр нэужым кьэгъэшпып-
кьэжьыгъуае хьушт.

Сиху Русет кызыериуагъэм-
кІэ, ІуагъэкІыштхэм ахэфэгъэ

ыгъэцэкIэнхэр ипшъэрылъэу зэрэщытыр.

Ахэтых предприятияехэм ялошлэн кызээрэщыклагэм, продукциер уагыэклын зэрамы лэжкыерэм апкэ кыклэу кэу- цунхэ е ащылажэхэрэр нахэ маклэ зышлынхэ фаеу кыныгыо хафэхэрэр. Тэпэлэсэныгыэ зыхэлэ лофышлэхэр лубгэкыхэмэ южум ахэр гыотыжыгыуае зэрэхуунтхэр кыдалыгытээ, кэу- цунхэр нахэ фэдэу зылыгытэгэ пащэхэр зэрыгытэзэнхэ фэе шап- хэхэр лошлэнымклэ кодексым

публикэм иорганизацие 58-мэ
ялофышлэхэм ащыщхэр зэрэ-
йуагъэклыштхэмкІэ заявкэхэр
цыфхэм ІофшІапІэхэм ягъэботыгъ-
нымыкІэ республикэ куулыкжум
лъягъэлэсыгъэх. йуагъэклыштхэм
япчъагъэ нэгбырэ 570-рэ хубгъэ.
Законодательствэм ыгъэнэфэрэ
шапхъэхэр ІофшІапІэхэм япа-
щэхэм зэрагъэцакІэхэрэр инс-
пекцием ыуплэкІушт. Русет
кызырІуагъэмкІэ, ахэм яна-
хыбыр ауплэкІугъахэ. Ахэм
кызырагъэлэзгъуагъэмкІэ,
цыфхэр ІофшІапІэм зэрэйуагъэ-

10фш1аn1эхэм кьa1уагъэк1ыхэрэм ахэхъо

хэм аритыжын фэе чыфэу тельгыэ сомэ мин 265-р ыгъэгъужыгъ.

Финанс кризисым тиреспубликэ ит предприятияхэм кыафхыгыгъэ гумэк'ыгъохэм ахэлытэгъэн фæ цыфхуэ лофшлæпхэм алутхэр нахь мак'э шыгъэнхэм предприятияхэм ащыцыхэр зэрэфежыгъэхэр. Аш фэдэ лофшлæпхэм ащылажъэхэрэр зэрлуагъэк'ышхэм пэшорыгъыгъуэ шагъэгъозагъэх.

Ахэтыхь предпритиятиехэм нэмык зеклуаклэхэр зыгъэфедэхэрри. Цыфхэм ялэлүхээз, ежхэм яшлоигъоныгэкклэ lofshapлэм лукыжыынхуэ лэу тхылхэр къарагъэтхыхуэ кыу кысхыкы. Цыфымклэ дэу шыгыр еж илэу тегъэпсыкыгъуэ lofshapлэм кызылукыжыкыкэ, выхондой пособеиклэ заджэхэрмэр lofshapлэм кыгъотыфэкклэ мэзитлум кыклоцл хабзэм lэпылэгъуэ кыыритын фаемерэ зэрэшлокодхэр ары. Мы къэстлуагъэм фэдэ чыплэ ифэгъэ lofshapлэм агу кыгъэкыжыгъон фае лэу

ЮфшлӀхэу макъэ зрагъэлугъэхэр ЮагъэкӀынхэм кыпӀкӀэ а Юфым ехыылӀгъэ шӀпхъэ гъэ-нӀфагъэхэр зехъэгънхэ фае. Цыфыр ЮфшлӀпӀм ЮбгъэкӀы-ным кыпӀкӀэ мзэи 2 шылэ а къэбарыр ебгъэшӀн, джащ фэдэу профсоюз организацием лъыбгъэлэсын фаеу цыт. НэмыкӀ ЮфшӀлӀпӀэ чӀыпӀэ (вакансие) организацием илӀмэ, Юагъэ-кӀыным ыпӀкӀэ ЮфшӀлӀр ащ шагъэгъозенэу цыт. ЗэкӀэ мы шапхъэхэр ЮфшӀн кыозыты-рэм дэх имыӀэу ыгъэцӀкӀэнхэ фаеу законодательствэм егъэна-фӀ. Ащ дакӀо ЮфшӀлӀпӀм Юагъ-экӀырӀ цыфым ышӀн фаехэм ащыц ЮагъэкӀэу ыкӀи ЮфшӀлӀ-пӀэ имыӀэу кызынӀкӀэ зы мзэз лӀжӀапкӀэ зэрэратын фаер. Нэ-мыкӀ ЮфшӀлӀпӀэ ксегъотыфӀ (мэ-зитӀум кыкӀоцӀ) гурыт мзэз лӀ-жӀапкӀэ ащ кыратыныр тефӀ. ЮфшӀлӀнымкӀэ инспекцием ипа-щӀ кыкӀилигъэтхызыз кыӀуагъ мы шапхъэхэр ЮфшӀлӀнымкӀэ кодексым зеригъэнафӀхэрэр ыкӀи пащӀ пӀпчӀ дэх имыӀэ

егъэнафэх. Шъыпкъэ, шлоигъоныгъэ зиэр юфым юмыгъэккыжын плъэкыштэп. Ау ащ фэдэхэр яюфышлэхэм къахэмкыбгъэхэмэ ыккI предпритиер плъэлъ гъэнэфагъэкIэ къагъэуууну рахуухагъэмэ, мээитлугъ шыгъу а къэбарыр яюфышлэхэм алыгъэлъсы. Мыщ джыгым предпритиер щтэыфэкIэ яюфышлэхэм лъэжыпкIу ялщтыр тариф ставкэм итIонич шомыкынэу хабзэм ыгъэнэфагъ.

10фшлэгтү мафэм зэршцтгү
 10ф зышлэгштыггэхэр мэфэ
 имыкху е тхямэфэ имыкху 10ф-
 шлэным тхяанхэ алгэкшцт.
 Арзу зыхгүрэм цыфым 10ф зэ-
 ршлэгтү мафэм тэфуу кылы-
 жыггүм 10ф ымышлгу зэршц-
 сыггэ мафэхэм атефгуу тариф
 ставкэм итлонишгу кыфалгы-
 таггэр илгусгуу лэжыапклэр фат-
 хы. Ар погужениеу шылэм еггэ-
 нафэ. Ащ фэдгуу 10фшлэнымклэ
 зэхоклыныггэхэр ышлынхэм пае
 пашэм приказ ытхын, лэжыа-
 клэхэр ащ цыггэггэознэкэ фае.

Непэрэ мафэрэ пшггэмэ, рес-

кIыштхэм шагъэгъозагъэх, при-
казхэр атхыгъахэх, IофышIэхэ-
ри кIэтхэжыгъахэх. ДжырэкIэ
ащ ехьылIэгъэ хэукъоныгъэ
ашыгъэу къыхагъэщыгъэп.
Профсоюзхэм яшIэ хэлъу ар
гъэпсыгъэ. Джы къэнэжыырэр
лэжэпкIэ лъэныкъомкIэ хэбзэ
уцугъэр зэрамыукъорэр уплэ-
кIугъэныр ары.

Ашылажыэхээр нахь маклэ шыгыэнхэмклэ макъэ зрагыгу-
гъэхэр Мыекьопэ, Кошхьэблэ
районхэм ясымэджэшхэм, рес-
публикэм и ЖКХ-м, «Мыекьоп-
э» кэлэ электрическэ сетьхэм»,
ЗАО-у «Санэм», редукторыш
заводым Ялофшлэхэр ары.

Зигугуу кэтшлгыгэ кыныг-
гом ыгэгумэклын ытэкышт-
хэр мымактуу кытшлшты.
Арыш, учтэ зилэ шылэмэ, зы-
цэ кыетогэ кыулыккым тоф-
шлэггу мафэхэм телефонэу
52-10-87-мклэ шыафытеон
шуулэкышт. Кытеорэ пэпчэ
специалистэ члэсхэм джуап
иксүхэр ратыжыштых.

ЕЛБЭШЭ Руслан.

Дгъэляплэу тишлэжь хэтыщт

БЭГЪ Петр 1929-рэ ильэсым
КъБР-м Баксан районым ит селоу
Нижнэ Куркужиным къышыхуыгъ.
Ащ гурыт еджапIэр къызышеух
нэуж Тбилискэ къэралыгъо уни-
верситетым ифилологие факультет
иотделениеу кавказыбзэхэр зыш-
зрагъашIэрэм 1947-рэ ильэсым чIэ-
хьагъ. Ар къызеухым, 1952-рэ ильэ-
сым радиовещаниемкIэ Комитетэу
КъБАССР-м иминистерствэхэм я Со-
вет эпхыгъэм общественнэ къэтын-
хэмкIэ пшъэдэкIыж зыхьырэ редак-
торэу Iоф щиишIагъ. КъыкIэлъыклогъэ
ильэсищым КъНИИ-м Iоф щиишIагъ,
апэ научнэ IофышIэу, етIанэ къэбэр-
тIэбзмэрэ литературэмрэ ясектор ипа-
щэу шылэжыагъ.

Къæлогъэн фаер КПСС-м и Къæбæртæ-Бæлккæр хæку комитет иунашкæлæ Грузин ССР-м шæнынгæ-хæмкæлæ и Академие бззæгъгъæшæнымкæлæ и Институт иаспирантурæ шеджæнæу зæрагъæлæгъæгъæр ары. Ащ шеджæзæ, адыгæ бзæшæнынгъæмкæлæ мæхъанæшхо зилæу, «Кубано-зеленчукские говоры кабардино-черкесского языка» зы-фиорæм Ioф дешæлæ. Ащ иушæтын охътабæрæ Ioчлабæрæ тыригъæлодагъ ыкИ 1967-рæ илæзæсым кандидат дис-сертациер пхыригъæкИыгъ. Нæужым 1968-рæ илæзæсым тхылæу кыххари-гъæуыгъæр адыгæ лæпккыбзæмæ язæ-гъæшæн фæгъæхыгъагъ. Ыпшæкæлæ зигугъу къæтшылгъæ Ioшлагъæм мæ-хъанæшхо илæ къæзышылштыгъæр къæ-бæртæ-шæрджæсыбзæр зыпкæ игъæуцæ-жыгъæныр, ащ игъæпсыкæлæ кызыгури-гъæлогъæныр, зæхфылгъæныр ары. Бæм итарихъ гопхын умылæгъæлынæу лæп-ккым итарихъ зæрæпхыгъæм елытыгъæу

а диалектхэр нахыпэм тхыбзэ шапхэхэр зымылэгъэ адыгэхэм яблэкыгъэ зэман зыфэдагъэр зыпкэ игъэуцожыгъэнымкIэ зышуагъэ къэкIошт Иофэу шытыгъэ. Кубано-зеленчукскэ къэлуакIэхэм яшэн-унаеу ахэлъхэм яфэмэбжымэ шэрджэс литературэм къытехэ, ащ елътыгъэу а къэлуакIэхэм ядиалектнэ Иофыгъохэр тIлэнхэм шэрджэс тхыбзэр къызыгурыбгъэлонымкIэ мэхъанэшхо иI, сыда Iомэ литературнэ шапхэм пэблагъэу шытми, еж инэшэнэ унаехэр хэлъхы. Зигугъу къэтшыгъэ ушэтынхэм кIэхуэу афэхьугъэхэр зыгъэфеднэхэ зылэкъыштхэр адыгэ лъэпкъыбзэр зызыгашэхэрэм ямызакою, бзэзэгъэшIэным пылэхэри арых. Мыщ пыздагъэу къэтIон институтым Иоф зыпшIлэгъэ илъэсхэм Петр МацIэ ыкIом адыгэ лъэпкъыбзэмэ ялофыгъохэм яхьылIэгъэ тхьылхэр къызырэхаригъэутыгъэр. Ахэр «Грамматика кабардино-черкесского литературного языка» (1957), «Кабардино-русский словарь» (1957), «Очерки кабардино-черкесской диалектологии» (1969) зыфилохэрэм адэхьагъэхэм ащыпщхэми ар яавтор. Джащ фэдэу редактор шхьалэу, автор купхэм ахэтэу ащ ИошIлэгъэ инэу «Толковый словарь кабардино-черкесского языка» зыфилорэм итхын шIэныгъэрэ кIуачIэрэ бзу тыригъэкIодагъ, 1970-рэ илъэсым «Грамматика кабардино-черкесского языка» зыфилорэр гъэхъазырыгъэнымкIэ, хэутыгъэнымкIэ Иофышхо ышлагъ.

Журналэу «Ежегодник иберийскэ-кавказского языкознания» зыфиорэм иредколлегие, Европэм и

Лингвистическэ Атлас и Советскэ комитет ахэтыгъ.

Лингвистическэ шэныггэхэмклэ гэхьягагэу илэхэм апае 1976-рэ илээсэм Бэггым «Къэбэртэе-Бэлккар АССР-м шэныггэхэмклэ изаслуженнэ Юфышл» зыфилорэ шытхуцлэр кыфсаусыг, республикэм и Шытхуу тхылъ кыфагэшьшоагэ.

Ыпшэккэ зэрэхэдгэунофыкыг-
гэу, Петр Иофшлэггабэ зытхыгэ,
кызылэклыкыгэ научнэ Иофышлэ
шхьагэу зэрэщытыгэм имызакшоу,
илгэс шэклым ехурэ кэбэртгэ-
щэрджэсыбзмэ иотдел ипашэу Иоф
ышлагэ. Ащ шыппкыагээрэ зэффагэр-
рэ зыхэлэ зэхэщэккэ дэгшоу зыкы-
гэальэгыуагэ.

БэзэггэшилэнымкIэ зэчый ин зыхэ-
лыгыгэ Бэгэ Петр МацIэ ыкыо иаужы-
рэ мафэ нэс КъБИГИ-м Ioф шишлагэ.
ИльэсипшIкIэ узэкIэлэбжэмэ ащ иду-
най ыхьожыгыгэ. ЫгэцэкIэнэу игыо
зыфимыфэгэ Ioфшлагэхэр ащ кы-
кIэныгыгэх. Къэбэртэе-шэрджэсым
играмматическэ очеркэу, зэдатыгыгэ
Ioфшлагэу «Кабардино-русский сло-
варь» зыфилорым щыц пычыгыоу И-
спанием кышхыдэкIынэу шытыгэм
итхын иаужырэ мэфэ шыпкэхэм
ыухи, кыхаутыным фэхэзырэу
аритыгэагэ. Петр ыпшэ укложьын
умылэкIынэу илофшIэн фэшэп-
кыагэ, ежэ ышхэхэкIэ пхашэу зыфы-
шытыжыштыгыгэ. Ау нэмыкI цыф-
хэмкIэ кызырэрыкIоу, шырытэу,
IэпылэгъушIоу шытыгэ. Арышъ,
иофшIэгъухэм, ригаджэштыгэхэм
шэмы шукIэ агу илышчт, дахэкIэ
тишIэжъ хэтышт.

(Тикорр.).

Щэфаклохэр фэразэх

Мыекѳуапэ икѳокипнэ лъэныкѳо шылэ сатыушн гупчѳу «Восход» зыфилорэм ЗАО-у «Адыгэ щэ комбинатым» ипродукцие зыщищэрэ тучан кѳыщызлѳуахыгѳ. Комбинатым кѳыщашыгѳэ тхѳур, кефирыр, щатэр, щэр ыкн кѳое гѳзушкѳоигѳэр мыщ пчэдѳыж кѳэс кѳырашаллэ. Щэхэкл гѳомылапхѳэхѳу кѳащэхэрэм ядэгѳугѳэ щѳафлѳохэр егѳэразэх.

Зигугуу кэтэшыгыэ шапlэм Къадыр Жаннэ тучантесэу lоф шешlэ. Жаннэ Красногвардейскэ районымklэ къуаджэу Улапэ къышыхуыгъ ыklи шапlугъ. Гурыт еджапlэр къызеухым я 13-рэ Мыекъопэ профессиональнэу училищым шеджагъ. Нэужым илъэси 6 Мыекъопэ lэшlу-lушlушl фабрикэм шылжэбагъ. Москва дэт гъомылэпхъэшl институтым инженер-технолог сэнэхъатыр шызыригъэгъотыгъ. ЗАО-у «Адыгъ шэ комбинатом» илъэси 3 хъугъэу lоф шешlэ.

Къадыр Жаннэ унэгтэ дахэ ил. Ишхьэ-гъусээрэ ежырурэ klänitly здаплу. Артуррэ Аскэррэ дэгъоу зэрэрагъэджэштхэм ны-ты-хэр пылтых.

ЛЕОНИД МЕРТЦ.

Сүрэтыр авторым тырихыгъ.

Гание Исмахыл Мустакымэ ыкӕор 1914-рэ ильэсым мэкъумэщышӕ унагӕом кӕихъухъаг, кӕуаджӕу Афыпсыпӕ щыпсӕу-щытыгӕ. Унӕгӕо лӕапсӕм нӕпӕ кӕинагӕхӕр Исмахылӕ ыкӕоу Чӕримӕрӕ ыпхъоу Разыетрӕ ыкӕи ахӕм кӕакӕхъуагӕхӕр арых. Шапсыгӕ кӕуаджӕхӕми, Тӕхъутӕмыкӕое районми, Адыгеими, нӕмыкӕ чыпӕлӕхӕми Исмахылӕ дӕгӕоу ащашӕ, ыцӕ дӕхӕкӕ щараӕо. Иофышӕ кӕызӕрыкӕоу, прицепщикӕу, трактористӕу ригъажы, трактор брига-дӕшхом ипашӕ хъуыгӕгӕ.

Зӕоуж ильӕс кӕинхӕм колхозым илӕжъакохӕр зыфӕбанӕщтыгӕ-хӕр зы гектарым бжыхъӕсӕ коц пудишӕ кӕырахыныр арыгӕ. 1948-рӕ ильӕсым Исмахылӕ итрактор бригадӕ бжыхъӕсӕ коц лӕап-кӕу «Украинка» зыфиӕорӕм фӕдӕу зы гектарым пуди 135-рӕ кӕыри-хыгӕгӕ, кӕыкӕлӕыкогӕ ильӕсхӕм ащи кӕыригӕхъуыгӕгӕ. СССР-м и Апшӕрӕ Совет и Президиум и Указкӕ Гание Исмахылӕ Соци-алистическӕ Иофшӕакӕм и Лӕыхъужыцӕ кӕырапӕсыгӕгӕ. А хъуыгӕ-шӕагӕр зыхъуыгӕм лӕшӕлӕгуныкӕо тешӕагӕ. Бӕмышӕу Исмахылӕ зыщыпсӕуштыгӕ урамym лӕыхъужым ыцӕ фаусыгӕ, иуни мыжъо-бгъу ралулыгӕ.

ЛЫГӔР зӕрагӕуунӕфырӕр Иофы

Чыгур шӕу ыльӕгӕо кӕэтӕджыгӕгӕ

Исмахылӕ идунӕй зыхъожыгӕм ильӕс 22-рӕ тешӕагӕми, цыфхӕм шӕукӕ агу кӕи-нӕжыгӕгӕу дӕхӕкӕ ыцӕ рало. Кӕлӕз Иӕтахъоу Иофшӕныр ригъажы, ыкӕуачӕ кӕхъыфӕ хъалӕлӕу лӕжъагӕ. Колхозу «Афыпсып» зыфиӕорӕм ӕкӕлӕ Иофшӕнхӕр ӕкӕлӕ шагӕ-цакӕлӕштыгӕх, техникӕу шылагӕр ӕонӕкӕо машинӕ закӕор арыгӕ. Зӕрӕлажӕштыгӕ-хӕр шы, цу, чӕмы, ахӕм жъоныр, ульӕшъо-уныр, еутыныр, лӕжыгӕм илӕхыжыны арагӕцакӕлӕштыгӕ. Ӕкӕлӕ а Иофшӕнхӕм Ис-махыли, кӕоджӕ кӕлӕз Иӕтахъохӕри ахӕла-жӕштыгӕх.

Исмахылӕ Иофшӕныр шӕу ыльӕгӕо, ыгу фӕцагӕу кӕэтӕджыгӕгӕ. Тыдӕ кӕо алуа-гӕми, сыд шӕлӕ алоу унашӕо фашыгӕми, ӕкӕлӕ ыгӕцакӕлӕштыгӕ. Цуау, шаоу на-хыжъхӕм ягӕусӕу, жъохӕрӕм апӕ итӕу, лӕжыгӕгӕр хъамӕм кӕзышӕрӕмӕ ягӕусӕу Иоф ышӕу хъуыгӕ. Кӕлӕз нӕшхӕо лӕпӕ лӕа-гӕм иӕофшӕакӕлӕ тыр шыгӕозагӕ, ащ фӕлорӕ шыгхъу гушыӕхӕр гуапӕ шыхъуштыгӕх.

— Мустакым, уинасып кӕыубытыгӕ, кӕлӕз гӕшӕлӕгӕон кӕыфӕтӕджы, Алахъым гу шыуегӕф, ар кӕхъумӕ, лӕы хъушц, — кӕыраӕлӕштыгӕ тым.

— Джыри жыӕло ащ ушцыхъункӕ, ыныбжъ хӕхъомӕ теплын зӕрӕхъурӕм, — лӕыгӕм зыригӕхъу кӕызӕриӕкӕлӕштыгӕ Мустакымӕ игушӕуагӕ кӕызыхимыгӕ-шӕу депӕлӕкӕи фӕдӕу зышӕзӕ.

Тымрӕ кӕомрӕ язакъоу кӕызӕфанӕхӕу уахътӕ кӕызыхъкӕлӕрӕм гу кӕызлӕыримы-гӕатӕу кӕлӕм ынылӕлӕштыгӕ, изекӕлӕ-шӕыкӕлӕхӕм ыналӕ атыридзӕштыгӕ, ымакӕ ымыӕлӕтӕу, шъабӕу риӕлӕштыгӕ: «Кӕлӕхъу, Иоф зыдапшӕхӕрӕр кӕыпфӕразӕхъу кӕыш-цӕтхъу», ащ фӕдиз гӕхъагӕу пшырӕр сшӕрӕрӕп.

— Кӕысшцыхъунхъу сыд ащ фӕдӕу сшӕ-шъун, шытхъур зыдӕжыр ежъхӕр ары, — гушыӕлӕхӕр ӕппихъӕзӕ, укыгӕр кӕытӕкӕоу игӕусӕхӕм кӕагӕгушыӕлӕштыгӕ Исмахылӕ.

Шы-цухӕм гуӕлӕгӕушхӕо афыриӕаг Ис-махылӕ, Иофшӕн зӕфӕшъхъафхӕу ахӕм апшӕз дӕкӕлӕштыгӕр зыфӕдӕр ыкӕи зыфӕ-дизыр ыльӕгӕуштыгӕ, ышӕлӕштыгӕ. Ӕппы-гӕо охътӕ тӕкӕу кӕызӕрӕхӕкӕу лӕжъако-хӕм зызӕрагӕпсӕфырӕр е шӕдӕжӕуашхӕр ыгӕфӕдӕхӕти, цуи ши ӕкӕитӕупшыхӕти, мӕз лӕапӕм ыфыхӕти, псы ригъашъошты-гӕх, ыгӕпсӕкӕлӕштыгӕх, ыгӕхъуштыгӕх.

Зыгӕпсӕфыгӕо уахътӕ е Иофышӕлӕ ко-хӕ, кӕзӕкожыыхӕ хъумӕ, нахыжъхӕм кӕа-луагӕхӕрӕм ядӕлуныр икӕсагӕ. Игӕусӕ на-хыжъхӕр кӕзбаркӕлӕ бӕмӕ алыӕлӕсышты-гӕх.

Ацумыжъ Махъмудӕ кӕылуатӕштыгӕ: «Ежъ-ежырӕу коу, ӕкӕлӕ губгӕо Иофшӕн-хӕр ыгӕцакӕлӕхӕу машинӕ гӕшӕлӕгӕон горӕ кӕежъагӕу кӕауатӕ. Ащ нахъ шӕагӕо мӕ-хъужъа: мажъо, мӕульӕшъуау, еутӕкӕо ма-

шинӕхӕр пышӕагӕу чылапхӕр реуты. Цӕ-гӕшӕлӕгӕон иӕ, сӕ ар кӕысфӕлӕшцӕп».

— Шыпкӕз кӕапӕорӕр, Махъмуд, — кӕыдырегъаштӕ ащ Шъхъӕлӕхӕо Юныс, — ыцӕлӕр трактор, мыжыкӕхӕр «Железный конь» — «Гӕучыш» алошъ еджӕх. Сыни-тӕукӕлӕ слӕгӕгӕгӕ станицӕу Смоленскӕм сызӕком, чыныбыджыр ретхъы. Кӕочӕ-шху, нӕпӕ ренӕу цухӕмкӕлӕ тыхъуагӕм фӕ-дизыр зы сыхъаткӕлӕ фӕукӕлӕшцӕп. Ащ фӕ-дӕу зы нӕмыӕми дӕгӕотыгӕмӕ...

— Олахъӕ, Юныс, кӕапӕуатӕрӕр гӕшӕлӕ-гӕоным. Тинасып ащ фӕдӕз горӕ кӕыубы-тыгӕмӕ, — кӕедӕлӕхӕрӕм зӕхахыгӕр гӕшӕлӕгӕоны кӕащӕхъу...

Апӕрӕ тракторыр

1935-рӕ ильӕс, гӕътхӕпӕ маз. Ини цы-кӕуи Афыпсыпӕ кӕоджӕшхом дӕсхӕм ямӕфӕкӕлӕшхом фӕдагӕ — апӕрӕ тракторӕу колхозу «Афыпсыпӕ» кӕыратыгӕр кӕы-нагӕсыгӕ. Дӕхӕ, кӕпсы, ӕппӕлӕдыжы. Кӕоджӕдӕсхӕр кӕылӕ лӕзыныком гӕзагӕу шыт мӕз ӕупӕм зӕлӕкӕлӕх. Шапсыгӕ бы-ракъыр Афыпсыпӕ кӕызахыжыгӕгӕгӕ мафӕм кӕышыкӕлӕдзагӕу ащ фӕдиз цыф зӕлӕкӕлӕгӕу зыми кӕышӕлӕжырӕп. Хъу-лыфыгӕхӕр тракторым дӕжӕ ӕохӕх. «Шы-лычышым» фӕсакъышӕхъу тӕлабӕх, лӕжъ-хӕм духъӕ кӕахы, тракторым ӕз шафӕ, кӕакухъӕзӕ еплӕхы. Бзылӕфыгӕхӕр нахъ чыжъалоу шытых. Кӕлӕлӕкӕлӕхӕм трактор шӕуцӕлӕ дӕхӕр кӕахыхъӕ, ау еблӕгӕнхӕкӕлӕ машцӕх. Кӕуаджӕм тракторыр зӕрифӕнӕу сӕнхъат иӕу цыф дӕсӕп. Хӕт шӕулау ащ апӕу Иоф езыгӕшӕшцӕп? А Иофым егъӕ-гӕмӕкӕлӕх цыфхӕр, ӕзупчыжыых, джӕуап агӕотырӕп.

Тӕхъутӕмыкӕое МТС-м иполитотдел иначальникӕу Хотченковыр районым кӕыкӕлӕгӕ хъаӕлӕм ягӕусӕу кӕуаджӕм кӕ-кӕуагӕ. Лӕы джӕдӕшхӕр чӕфым зӕрӕхъӕ, кӕоджӕдӕсхӕм ягушӕуагӕо адегӕшы.

— Бӕмышӕу МТС-м идиректорӕр сӕры-рӕ Хъахъурӕтӕ Шыхъанчӕрыӕе дӕжӕ ты-цылагӕ, — ӕло Хотченковым. — Тиӕофхӕм язытет зӕригъашӕ шӕоигъуоу кӕзупчӕагӕ. Тицыфхӕм дӕгӕоу Иоф зӕрашӕрӕр, гӕхъа-гӕу яӕхӕр зыфӕдӕхӕр, тракторхӕр зӕрӕти-цыкӕлагӕхӕр етӕуагӕ. Бӕдӕдӕ кӕытфимшӕ-нӕу гугӕапӕлӕ кӕытитыгӕлӕ, ау МТС-м трак-торипӕлӕ кӕыфӕкӕлӕштыгӕ, зы трактор Афы-псыпӕ колхозым кӕызӕрӕритыштыр кӕы-тиӕофхӕгӕ. Джы мары зы трактор кӕышъу-фӕтфыгӕ. Шъуфӕсакъ, дӕхӕу шъуздӕкӕу, дӕгӕоу Иоф шъушӕлӕ.

Апӕрӕ тракторым тесыгӕр урыс кӕлӕз ныбжыкӕлӕ, ар тракторым фӕсакӕу дӕ-зекӕлӕштыгӕ. Сыдрӕри зызыгӕшӕлӕнӕу пылӕ кӕлӕлӕкӕлӕхӕр тыди нӕсыштыгӕх, купӕу зӕхътхӕм ахӕлӕдӕштыгӕх, алорӕр зӕра-гъашӕлӕштыгӕ, урыс кӕлӕз трактористыр кӕа-уцухъагӕу зыгорӕхӕр ралоштыгӕ. Мы чыпӕлӕр гӕшӕлӕгӕон хъазырыгӕ: урыс кӕа-лӕм адыгабзӕ ышӕлӕштыгӕлӕ, кӕлӕлӕкӕлӕ-хӕм урысыбзӕ ашӕлӕштыгӕлӕ, ау зӕгурыӕо-штыгӕх.

Кӕыкӕлӕыкогӕз мафӕм тракторым жъоныр ыублагӕ. Ари гӕшӕлӕгӕон макӕу шытыгӕлӕп. Цуипшӕ е шипшӕ пчӕагӕмӕ мӕфӕ реным ажӕоштыгӕ чыгур сыхъат зӕулӕкӕлӕ тракторым ыжъоштыгӕ. Мӕкӕшхӕ пыӕлӕу, жъокӕупӕр кӕызӕлӕыгӕдӕжӕу, хъа-

сӕбӕкӕур кӕызӕринӕкӕыз, тракторыр ыпӕ-кӕлӕ лӕзӕкуагӕ, пахъӕр зышъхъашцӕт жъуа-гӕм кӕолӕжӕ отӕрхӕр зӕлӕыгӕмӕкӕлӕхъу шӕхъарӕх. Кӕадӕхъуыгӕм кӕгушӕлӕх лӕ-жъакохӕр, чӕфым зӕрӕхъӕх, мӕгушӕо кол-хоз тхъаматӕу Тӕшъу Ибрахъими: жъоным фӕгӕзӕзгӕ цыфхӕри, шыхӕри, цухӕри джы былымӕусым игӕхъазырын фигӕзӕзштых.

Кӕлӕз Иӕтахъохӕри жъокӕупӕм итых, ядӕжӕ кӕожыныхӕ адӕрӕп, альӕгӕурӕр ашӕлогӕшӕлӕгӕон, тракторым кӕыдачъыхъӕ. А кӕлӕхӕм ахӕтыгӕ Ганихӕм яӕлӕлӕз Иӕта-хъуи. Исмахылӕ пчӕдыжӕ кӕӕс апӕ дӕдӕу тракторым дӕжӕ кӕсыштыгӕ, унӕм чыпӕлӕ шигӕотыштыгӕлӕп. Кӕлӕм изекӕлӕлӕ-шӕы-кӕлӕхӕр цыфхӕм агӕшӕлагӕоштыгӕ ыкӕи рыгушыӕлӕштыгӕх. Колхозым ипашӕхӕми кӕзбарыр алыӕлӕсыгӕ.

Хъупхъӕм игухӕлӕ кӕыдӕхъу

Колхозым ипашӕхӕм зӕдашцӕ Исмахылӕ прицепщикӕу агӕнӕфагӕ. Кӕлӕм игушӕуа-гӕо гӕунӕ иӕагӕлӕп. Бӕрӕ пӕмытӕу тӕкӕу-шъокӕлӕхӕр тракторым хишӕыкӕ хъуыгӕгӕ.

Трактористӕу Чӕмышӕо Юсыф ыпӕу кӕлӕлӕр тракторыр зыдагӕуцужыштыгӕм кӕзсыштыгӕ. Лӕыжӕ кӕзӕргӕуӕлхӕм ар агӕшӕлагӕоштыгӕ. Юсыф ӕизын кӕыриты-ти, загӕорӕр тракторыр ригӕфыштыгӕ, ыналӕ тӕтӕу лӕышӕлӕштыгӕ.

Зӕгорӕм жъохъу губгӕом итыхъу трак-торыр кӕзӕкуасы кӕызтӕуцӕуагӕ. Сыд за-шӕи, зӕкӕлагӕнӕжыны алыӕкӕыгӕлӕп. Сыхъат-ныкӕо фӕдизӕр пылӕыгӕагӕх, зи Иофым кыкӕлӕрӕп. Исмахылӕ ыӕдӕжабгӕу рукоят-кӕм тыриутыгӕ: мӕгуӕлӕ, мӕлӕчӕлӕ-лӕачӕлӕ. Тракторыр зи ымышӕу шыт хъушцӕп, хъа-сӕу зыхътхӕр пчыхъӕм ехъулӕу аухыни, кӕы-голь хъасӕм даублӕн фае, уахътӕр лӕапӕлӕ, Иофшӕнӕу шыӕм гӕунӕ иӕлӕп.

Нӕбгыритӕми агу кӕодыгӕу, ашӕлӕштыр амышӕу тӕкӕлӕрӕ цытыгӕх, етӕланӕ Юсыф кӕылуагӕ: «Тыдӕ цыӕлӕми сыкӕлоныш, тхъа-матӕр кӕзгӕотыт фае, тиӕоф изытет ӕлошцӕ. Районым афытӕоныш, зыгорӕр кӕагӕ-кӕонӕу ымышӕы хъушцӕп, моушцӕу тышцӕ-тыкӕлӕ мӕхъанӕ иӕлӕп».

Ежъ Исмахылӕ клонӕу ылуи шъхъай, Юсыф ыдагӕлӕп, кӕлӕм ыгу егӕуыгӕ: пшы-гӕз, улӕугӕз, ыӕлӕ лӕзыныкӕо теутыгӕу иӕмӕ-лыр кӕарчъы. Юсыф игӕогу зытӕхъӕм, Исмахылӕ егушпысагӕ: енӕгуагӕо карбю-раторым гӕстыныпхъӕ башӕ рильӕшъуа-гӕкӕлӕ, еплӕыгӕн фае. Зеупӕлӕкӕм, зӕгу-цафӕрӕр арӕу кычӕлӕкӕыгӕ. Апӕ дӕдӕуи Юсыф ар риӕо шӕоигъуагӕ, ау трактори-стыр егӕсӕжӕу зыгорӕкӕлӕ кӕышыхъу-кӕомӕ шъхъако ышӕны ылуи зышӕлагӕ. Ӕкӕлӕ епшӕлӕлӕн фаер ыгӕцакӕлӕ, тракторыр ӕкӕлигӕнӕаг ыкӕи жъоным диублӕжыгӕ.

Сыхъат зытӕлӕш тешӕагӕу цыфзӕцӕ ку псынӕкӕлӕр хъасапӕм кыӕлуӕдӕагӕ, тхъама-тӕр, Юсыф, урысылӕыр кыкӕыгӕх. Сыд фӕ-дизуу ахӕм агӕшӕлӕгӕуаг ыкӕи ягопагӕ зи мыхъуыгӕхӕм фӕдӕу кӕлӕлӕр жъоу зальӕгӕум.

— Моу кӕдӕлу, сишъау, — кӕлӕм ышъхъашъо ӕз щифӕзӕ ылуагӕ тхъама-тӕм, — узыкӕожыкӕлӕ уятӕ еӕожӕ тракто-рист курсым удгъако зӕрӕтшӕоигӕор. ӕи-зын кысуимытӕм кӕытӕлӕожы, тӕ тыдӕгу-шыӕлӕшцӕ.

Гушӕуагӕ Исмахылӕ, ылони ышӕлӕни ымышӕу шытыгӕ: тхъаматӕр ыгу шпыпкӕз кыигушыӕыкӕыгӕ. Нӕужым тӕкӕу кӕнӕ-шхъӕныгӕ: тым сыд ылошцӕ? Кӕызӕхишӕы-кӕышцӕ, кӕеуцӕлӕшцӕ? Ау пӕлӕнчӕу гумӕ-кӕыгӕ кӕлӕлӕр, ятӕ Мустакымӕ лӕшӕу гуапӕ шыхъуыгӕ кӕзбарӕу зӕхихыгӕр: кӕлӕм шӕн дӕгӕухӕр хӕлӕых, дӕгӕоу Иоф ешӕлӕ, кӕы-зӕрӕштыгӕхӕрӕм шыгӕуаз, джы цыхъӕшхӕо кӕыфашигӕшӕ, боу хъяр, ерӕдж, Иофшӕ-ным икӕулайхӕр кӕызӕлӕкӕлӕрӕгӕхъх.

Трактор бригадӕм ибригадир

Мӕзӕ заулӕ тешӕагӕ, дӕгӕу дӕдӕкӕлӕ кур-сыр кӕыухи, тракторист сӕнхъат зӕриӕлӕр кӕзыушыхъатырӕ тхыль ылыгӕу кӕлӕз нӕ-шхӕо лӕпӕ лӕагӕр ядӕжӕ кӕзӕкожыгӕ. Ста-линград трактор заводым кӕыдигӕкӕлӕ-гӕхъу трактор зышчыпӕлӕ колхозым а уахъ-тӕм шылажӕштыгӕ. Трактористхӕм япчӕа-гӕи хӕхъуагӕу шытыгӕ: Чӕмышӕо Юсыф, Ацумыжъ Махъмуд, Шъхъӕлӕхӕо Юныс, Лӕзпшыкӕо Адам, кӕуаджӕм шыцӕ пшыа-шӕу Шъӕошӕу Фатӕимӕт.

1936-рӕ ильӕсым игъатхӕ Исмахылӕ МТС-м идиректор кӕеджы аригӕзагӕ.

— Кӕэтӕыси, кӕыослӕшцым дӕгӕу кӕе-дӕлу, — ылуагӕ директорым. — Шъуикол-хоз тыгӕуасӕ сыкӕыкӕыжыгӕ, шъуиӕоф-хӕр зӕрӕкохӕрӕм зышчыгӕгӕозагӕ. Еутын Иофхӕр шъуихызымӕтшӕлӕлӕ зӕрӕшчызӕх-цагӕхӕм сигӕрӕзагӕ. Сӕ слӕзӕуацӕлӕр Ефимов, бӕшӕагӕлӕп мыщ сыкӕызагӕкӕуа-гӕр. Шъуибригадӕ ибригадир нӕмыкӕ чыпӕлӕ дӕзӕкуагӕз, о ащ ычӕлӕлӕз уидгъа-хъӕ тшӕоигъу. Кӕуаджӕм ушцы, губгӕори, цыфхӕри дӕгӕоу ошӕлӕ. Политчастымкӕлӕ си-гуадзӕу Кӕдӕз Хъалидӕ, ар шъо шъуичылӕ шыцӕ, кӕышчытхъуыгӕ. Арышъ, кӕеуацӕлӕ, Иофшӕнӕу шъуиӕлӕр бӕ, мы лӕзыныкомкӕи узыфӕдӕр кӕгӕзӕлӕагӕу.

Джаш тӕтӕу бригадӕм ипашӕу Иофшӕ-ныр регъажӕ Исмахылӕ. Трактор пчӕа-гӕми трактористхӕми ахахъоштыгӕ, кӕлӕз ныбжыкӕлӕ чанхъу Лӕзпшыкӕо Адамӕ, Лӕзпшыкӕо Якӕубӕ, Лӕылужъу Рӕмзӕнӕн охътӕ кӕлӕкым техникӕр алӕ кӕырагӕхъӕ-гӕгӕ. Хъулыфӕгӕхӕм ауж кымынӕу Иоф ышӕлӕштыгӕ тракторист курсыр кӕзыухы-гӕкӕлӕ Шъӕошӕу Фатӕимӕти. Гӕхъӕгӕшӕу-хӕр колхозым ышӕлӕштыгӕх, ау заом ӕкӕлӕ ӕзипӕгуыгӕгӕ.

Зӕо ужым зыщыкӕогӕ хъызмӕтшӕлӕлӕр зыпкӕ игъуоцожыгӕнӕыр ӕшӕлӕх Иофӕу шытыгӕлӕп: техникӕр гӕзӕкӕлӕжыгӕнӕ фӕ-ягӕз, ащ халъхъашцӕ пкыыгӕохӕр, механиз-торхӕр икӕуштыгӕхӕп. Колхозым тхъаматӕу иӕагӕр Шъхъӕлӕхӕо Юсыф. Мӕкӕумӕш-шӕлӕ унӕгӕо кӕызӕрыкӕу кӕызӕрыхъуыгӕ-гӕагӕр. Икӕлӕлӕгӕум пшынӕу ӕзагӕ. Зӕуа-пӕм фермӕм иӕшъхъӕтетыгӕ, апӕу колхо-зым хӕхъагӕмӕ ашыцыгӕ. Зӕо ужым кол-хозу «Афыпсыпӕ» итхъаматӕу хадзыгӕгӕ. Иофышӕлӕ чаныгӕ. Исмахылӕрӕ Юсыфрӕ зӕгурыӕохъу, зӕдӕлӕжъхъу зӕдӕлажӕшты-гӕх.

— Сикӕош Исмук, Исмахылӕ джаушцӕу еджӕштыгӕх, сыолӕлӕу, уитракторхӕмкӕлӕ кӕыздӕлӕпы, — трактор бригадӕм ибрига-дир тхъаматӕм бӕрӕ зыфигӕзӕу хъуыгӕ. Исмахылӕ ныбдӕжӕум дӕлӕпыӕлӕштыгӕ.

Тракторхӕм ахалъхъашцӕ частыхӕм якӕз-гӕотын ренӕу бригадирыр ыгӕзгӕмӕкӕлӕ-штыгӕ, амалхӕм яусӕцытыгӕ. Сыд ышӕлӕшты-ми, техникӕр хъаулысӕу шыты хъуштыгӕлӕп.

Трактор бригадӕм иӕофышӕлӕхӕр алӕ ӕз-кӕлӕдзагӕу, Иофшӕнхӕм чануу зӕрӕхъӕ-жӕхӕрӕм шӕуагӕз кӕыхыштыгӕ. А лӕхъа-ным псӕупӕлӕ пӕпчӕ колхоз иӕагӕ, колхозхӕм трактор бригадӕхӕр япкыгӕагӕх. Исмахи-лӕ зипӕшӕ бригадӕм ренӕу пӕрытныгӕр ылыгыгӕ. Нӕмыкӕ колхозхӕми бригадӕм ӕпыӕлӕгу аритыштыгӕ.

Зӕоуж ильӕс кӕинхӕм яльӕхъан чыгу гектар пӕпчӕ бжыхъӕ коц пудишӕ кӕы-рахыным колхозникхӕр фӕбанӕштыгӕх. 1948-рӕ ильӕсым Исмахылӕ ибригадӕ гектар пӕпчӕ коц пуди 135-рӕ кӕырихы-гӕагӕ, а ильӕс дӕдӕм Социалистическӕ Иофшӕакӕм и Лӕыхъужыцӕлӕ кӕыфаусы-гӕагӕ. А хъуыгӕ-шӕагӕм лӕшӕлӕгуныкӕо тешӕагӕу Исмахылӕ зыщыпсӕуштыгӕ урамym ежъ ыцӕ фаусыгӕ, унӕу зычӕсы-гӕм мыжъобгӕу ралулыгӕ.

Исмахылӕ псауу шӕлӕфӕ (идунай зи-хъожыгӕгӕр 1986-рӕ ильӕсыр ары) ишӕлӕ-ныгӕз гушӕлогӕуаӕб кыхӕхъуыгӕ. Ахӕм ашыцӕ уцугъунтӕо Москва ВДНХ-м зӕрӕ-кӕогӕагӕр. Пчӕагӕрӕр чыпӕлӕ, район, хӕку Советхӕм ядӕпутатӕу хадзыгӕагӕ. Аужырӕ ильӕсхӕм пенсийӕм окӕожыфӕ механизиро-ваннӕ чӕтӕхъо фабрикӕм иӕшъхъӕтетыгӕ.

Иунӕ мыжъобгӕу зырауӕлӕыгӕ мафӕм кӕоджӕдӕсхӕр, районым

УИКЪУАДЖЭ ИТАРИХЪ ОШИА?

СЫРЭГУШХО СИЧЫЛЭУ

КОЩХЪАБЛЭ

Кошхъаблэ кьоджэшху, аш нахь дахэрэ нахь шыкылашорэ сэркIэ дунаим тетэп. Сичылэ зыдэшыс чIыпIэри лъэшэу сыгу рехы. Лэбэ псыхьошхор кьуаджэм икьокIыпIэ лъэныкьокIэ Iушъашьэзэ речъэкIы, мээ дэхэшхори псыхьом иджабгъу нэпкыкIэ кьыпIулъ. Кьалэу Курганинскэрэ Кошхъаблэрэ зэрипхэу псыхьом лъэмыджышхо тыралъхъагъ, кьуаджэм ыльэныкьокIэ а лъэмыджым итхьапIэ дэжэ адыгэ шыум икультурэ шыгъэуцугъ. «Шьукъеблагъэх тичылэ!» аш арипорэм фэдэу кьыпIэхъу. Скульптор IэпIасэу Шыкь Рэмэзан иIэшлагъэ рэгущох кьоджэдэсхэр.

Кошхъаблэ сигупсэ чыл, мыш сыкышыхъугъ, сыщапIугъ, сыщеджагъ, сигъэшIэ гъогу сышыхъагъ, шыIэныгъэр шIу сигъэлъэгъугъ. Кошхъаблэ районим игупч, лэжэ-кIо шлагъохэм, цыф гъэсагъэхэм, цIэрылохэм ячыл. Адыгэ лъэпкыпIэр зэрыгушхорэ цыфыбэ, адыгэ литературэм лъэпсэ-шIу фэзышыгъэ тхэкIо цIэрылоу, Къэралыгъо шIухъафтын зыфагъэшъошэгъэ КIэрэщэ Тембот мыш кьышыхъугъэх. Аш ироманхэр, повестхэр тикъоджэдэсхэм шIу алъэгъух, агъэлапIэх. Чылэр зэрыгушхорэм ашышых композиторхэу, орэдылохэу Андэрэкъо Чеславрэ Вячеславрэ. Тикъуаджэ орэд дахэхэр фатхыгъэх, фаIуагъэх. Дунаим адыгэу тетхэм лъэшэу ялэпIэ пщынэо IэпIасэу лъэуж дахэ музыкальнэ искуствэм кьыхъэныгъэ Хьагъэудж Мыхъамэт тичылэ шыпсэугъ, шылэжъагъ. Непи тызэрыгушхорэ нэмыкI цыф шлагъохэри тикъуаджэ кьышыхъугъэх, шапIугъэх — режиссерэу КIурашын Аскэр, художникэу Умарыкьо СултIан, Олимпиадэм ичемпионэу Чыржын Мухъарбий, генерал-лейтенантэу Быжэ Айтэч, ахэм анэмыкIхэри.

Еджэгъэ-гъэсагъэхэу, наукэ зэфэшъхъафхэмкIэ докторхэу, кандидатхэу тичылэ кьыдэ-кIыгъэр, аш ищытху хэзгъа-хъохэу чIыпIэ зэфэшъхъафхэм ащыпсэухэрэм япчъагъи макIэп. БзэшIэныгъэлэжэ цIэрылоу, докторэу КIэрэщэ Зейнаб, наукэ зэфэшъхъафхэмкIэ докторхэу, ШIДАА-м иакадемикхэу КIэрэщэ Мырзэкъан, Мэ-кьулэ Джэбраил, ГьукIэлI Юрэ, нэмыкIхэри тикъуаджэ шышых.

ШIу-кIэ сыгу кьэкIыжыых лыжэ Iушхэу, ашъхэ алыгъэ-жъэу, цыфхэм агъашIохэу, упчIэжъэгъу ашIыхэу тичылэ дэ-сыгъэхэр. Сэ ахэм сядэлоу бэрэ хъуштыгъэ, яжэбзэ дахэ, ягу-пшыс куу згъэшлагъоштыгъэ. Япсэлэ зэгъэкIугъэхэр, яшэн-зекIуакIэхэр сыгу исыубытэ-штыгъэ. Джы сIлошъ хъугъэ:

лIыжэ Iушхэм кьапысыхыгъэ шэн дахэхэр арын фае цыфхэм сагурылонимкIэ зишIуагъэ кьысэкIырэр. Шэн-хэбзэ дэгъухэр ошIэмэ, ахэр уигуапэу зепхъэмэ, гъогу занкIэм, гъогу тэрэзым утэгыт.

Тикъуаджэ итарихъ, чылэр чылэ зышIыгъэхэр, ахэм ядунэе тетыкIагъэ, шIушIагъэу ялэхэм ашыщ тигъэзетеджэхэм язгъашIэ сIлоигъоу непэ кьэлэмьр кьэс-штагъ. Къуаджэм кьырыкIуа-гъэр, кьылъэгъужыгъэр, кьы-ныгъоу кьыфыкьокIыгъэхэр зы-нэгу кIэкIыгъэхэм е ахэм якъэ-бар шыгъуазэхэм кьытIагъэ-Iэсыжыгъэх.

Кошхъаблэ чылагъоу загъэ-псыгъэр 1868-рэ ильэсыр ары, ау аш нахыжынкIэ уегуцафэ. Къэбэртэе кьуаджэхэу Блащэ-псынэ, Фэдз, Кошхъаблэ ыкIи бэслынэе чылэу Улапэ ятарихъ гъогухэр зэфэдэ хъазырых, ахэр зыгъэпсыгъэхэр Къэбэртае кьы-кIыжыгъэхэу, «къэбэртэе хъа-джыртхэкIэ» зэджагъэхэр арэу ары тхыгъэхэм зэрахэтхэр. Лабэрэ Фэдзрэ ябгъуитIу-кIэ къэ-бэртэе чылэгъо 20 фэдиз Урыс-кавказ заом илэхъан шысы-гъэхэу дэфтэрхэм арыт, ау мы кьоджышым нэмыкI кьэмынэу Тыркуем кошъыжыгъагъэх...

Кошхъаблэ лъапсэ фэзышы-гъэгъэ Андзаурыпщым ичылэу Андзаурые шылагъ. Андзауры-пщым идунай зехъожьым чы-лагъом ихаблэхэм (Андзаурий, Бэгупсэй, Трамхъабл, Къубатый) зэмызэгъыныгъэр кьахъагъ. Джэмэхат пэпчэ ежэ ищыф кьоджэ тхъаматэу хадзынэу кьы-гъэлагъоштыгъ. ПкIэ зыфащы-рэ нахыжыхэр зэхэгущыIэжыи, якъоджэ тхъаматэуштыр нэмыкI чылагъо кьырашынэу зэдаштагъ. Джамбэчые шыш Дэхъушы-кьо Аслъанбэч кьырагъэблэ-гъагъэр. Аш псэупIэ фэхъугъэ хъаблэм ДэхъушыкьуаекIэ еджа-гъэх. Кошхъаблэ иятфэнэрэ хъа-блэ хъугъагъэ. Я XIX — XX-рэ лэшIэгъухэм язэблэкIыгъо тикъуаджэ итхъаматэагъэр Къубэтэ Къундет. Ильэс 18 Кошхъаблэ ипэщэгъэти, гукъэкIыж дахэкIэ тичылэгъухэм кьахъэнэгъагъ. 2008-рэ ильэсым шышыхъэу ма-зэм и 5-м Кошхъаблэ цыф зэха-хъэу шылагъэм урамэу Къубэтэ Къундет зыщыпсэугъэм аш ищIэ шыфаусыжыгъ.

Къ. Къубатыр 1852-рэ ильэ-сым кьэхъугъ. 1868-рэ ильэсым пачыхъадзэм кьулыкьур шы-ригъэжъагъ. 1877-рэ ильэсым ижъоныгъокIэ мазэ Кубанскэ кьушыхъэ шыу полкым юнкерэу хэтыгъ, кьалэу Ахалцих дэжэ а полкыр тыркудзэм шезуагъ.

1878-рэ ильэсым ижъоныгъокIэ мазэ а полкыр Киев военнэ ок-ругым ашагъ. Шышыхъэу ма-зэм пачыхъэу ЯтIонэрэ Алек-сандр полкыр кьыплыхъагъ, ухъазырыныгъэу хэлъыр зэри-гъэшIагъ. ЗэолI анахь дэгъухэм шIухъафтынхэр пачыхъэм кьа-фишыгъ, Къ. Къубатым ахъ-щэ шIухъафтын кьыфащыгъ. 1890-рэ ильэсым полковникэу Къубатыр дзэ кьулыкьым кьых-экIыжыгъ. 1890 — 1895-рэ ильэсхэм Къубэтэ Къундет кьоджэ тхъаматэм игуадзэу Iоф ышIагъ. 1895 — 1912-рэ ильэс-хэм Къундет Кошхъаблэ итхъа-мэтэагъ. Ильэс 63-рэ ыгъэшIагъэу идунай ыхъожыгъ.

Къубэтэ Къундет зылыкIэ кьышыкIэрэ шымыIэу, гъэсэны-гъэшхо иIэу, Урысыем хэбзэ-зе-кIуакIэу илэхэмрэ законхэмрэ дэгъоу ышIэхэу шытыгъ, дуна-им зэхъокIыныгъэу техухъэхэ-рэми ашыгъозагъ, лIыгъэшхо хэ-лыгъ, гушхоу, зэфагъэм итель-хъапIэу шытыгъ.

Къундет лIы огъурлыгъ, хъяр зыпыль цыфыгъ. Иакъыл, игу-пшыс хэмылгъэу кьуаджэм Iо-фыгъо гори шызэрахъэштыгъэп. Мыр бай, модрэр тхъамыкI ылоу зэхидзыштыгъэп. ЗэкIэми зэ-фагъэ хэлъэу адзекIоштыгъ. Джащ фэшI цыфхэм шIу алъэ-гъуштыгъ, цыхъэ фашIыштыгъ.

Адыгэ шэн-хабзэхэр ыгъэла-пIэштыгъэх, цыфхэр зэгуригъэ-лон ыльэкIыштыгъэ. Чылэр зэ-ригъэдэхэштым, зэригъэбаи-штым ыгуи ыпси етыгъэу псэу-гъэ. Къундет адыгабзэри урысы-бзэри дэгъу дэдэу ышIэштыгъэ, жэбзэ дахэ Iулъыгъ. Къээзэкъ ба-ижхэу, атаманхэу кьалэхэм адэ-сыгъэхэр инэIосагъэх, ныбджэ-гъуныгъэ адызэрихъэштыгъэ, ежъхэм уасэ кьыфащыштыгъэ.

Ермэлхъаблэ шыщ байжэу, сатыушIэу Николенкэр Къуба-тым дэжэ кьэкIогъагъ. Къун-дет ичые кьопитIу бгырыпхым дэупкIагъэу бжын хъасэр IэкIэ ыпкIэу зельэгъум, хъакIэр кье-кIуалIи кьыриIуагъ: «Сыд гъэ-шIэгъона мы слъэгъурэр. Къы-опэсыгъэп а Iофэу пшIэрэр». Къубати джэуапыр зэу кьыты-

жыгъ: «Уаджэ сыкьакIоу Iоф сшIэмэ емыкIулэ слъытэн. Лы гъэжъагъэм бжын цынэр дэп-шхымэ боу тхъагъо...»

Къоджэ урамхэр шъуам-бгъохэу, занкIэхэу шытынхэм Къубатэ ыналэ тыригъэтышты-гъэ. Унэгъо унэхэр шъхъадж зы-фэе чIыпIэм шамыгъэуцухэу, зы сатырэм тетхэу, зэфэдэхэу ари-гъэшIыштыгъэ. Кошхъаблэ мэ-щытэу даригъэшIыхъагъэм нахь инрэ нахь дахэрэ хэкуми имы-тыгъэу нахыжыхэм кьалотэжы-штыгъэ. Мэщытыр пхъэмбгъу чэукIэ кьэшIыхъэгъагъ, дэшхо чыгыхэр аш кьегъэтIысэкIыгъа-гъэх. Мэщыт гупэр кьохъэпIэ лъэныкьомкIэ гъээзгъагъэ, ура-митIум азыфагу мэркIо чыгыхэр цагъэтIысыгъагъэх. Обществен-нэ хъамбарышхо пхъэ зэтелуп-кIэм хэшIыкIыгъэу мэщыт ша-гум даригъэгъэуцогъагъ. Къыб-лэмкIэ ыгупэ гъэзагъэу правле-ниер унэ зэхэтышхоу аригъэ-шыгъагъ, шагум хъапсыр да-ригъэгъэуцагъ, аш пащэу фи-шыгыгъагъэр кьарыушхо зыхъ-лыгъэ, цIэрылоу шытыгъэ Кобл Хъаджумар. Джа чIыпIэу къэ-стхыхъагъэр дэхэ дэдагъ, сэ сы-нитIулэ кьэслэгъужыгъ. Има-мэу мэщытым илагъэр абдзэхэ чылэм шыпсэуштыгъэ Чэтэо Индрыс хъаджэр ары. Чырбыш унэхэу кьуаджэм шаригъэ-шыгыгъэу унэгъошхор фэшIыгъэу псэуэз игъонэмысэу унэхъугъэ. 1918-рэ ильэсым укIакIоу иунэ ихъагъэхэм Имамьым ибын-унагъо зэтыраукIагъ.

Къ. Къубатым тыгъуакIохэр, бзджащIэхэр, хъаджыртхэр фэ-лэгъуштыгъэхэп, ахэр кьари-гъэубытхэти, чылэм даригъэ-штыгъэ.

Цыф лъэрыхъэхэр, мыльку-шхо зилэхэр Кошхъаблэ а лъэ-хъаным дэсыгъэх. ХъатIэнэ Са-хьид, гушылэм пае, лъэпэдышI фабрикэ чылэм даригъэшIыхъэ-гъагъ. Жъамыкьо Iэдэм шэхъо-гъушхо илагъ, Хъашгъэ Батыр ту-чанышхо ыгъэлажъэштыгъ. Псы-шыхъалхэр, паровой машинэхэр, былым пIашъэхэу, мэлхэу ялэ-хэм япчъагъэ зымышIэжышты-гъэхэр унагъохэм ахэтыгъэх.

Гуфит-шыхъафитхэу, алэжы-штымрэ ашIэштымрэкIэ хэти емыупчIыжыхэу, зыфэныкьохэ шымылэхэу кьоджэдэсхэр псэу-штыгъэх, ар шIулэ зыфалгъэ-гъуштыгъэр Къубатыр ары. Ау ошIэ-дэмышIэу бэлахышхо кьафыкьокIыгъ сичылэгъухэм. 1918-рэ ильэсым Дзэ Плъыжым и Таманскэ дивизие хэтыгъэ-хэм пыим Iэпылэгъу фэхъугъэ-хэу алыгъэх, шхонч зыгъэошъу-нэу кьуаджэм дэсыгъэ хъульфы-гъэхэр лажы хъакIа ямыIэу (ахэр нэбгырэ 368-рэ хъушты-гъэх) зэтыраукIагъэх. Хъид ма-фэм цыкIуи ини мэщытым ра-убытэхэи чэш-зымафэкIэ алыгъы-гъэх. Нэбгырэ 368-м аль агъэ-чъагъ. А жьалымыгъэшхоу кьоджэдэсхэм кьарашIэгъагъэр лэужыкIэм ашыгъушшагъэп, аш фэдэ зэфэнчъагъэ кьамыхъулэ-жыныу Тхъэм елэIух...

ШыIэныгъэм гушIуагъуи гумэкIыгъуи кьыздехы, кош-хъаблэхэр цыф лъэшых, лэжъа-

кIох, уахътэм зыкышырамы-гъэнэным дэгъуIэх. ЯпсэупIэ тынчыгъоу, кIэракIэу шытыным ренэу еусэх. Къуаджэм итеплэ гур кьелэты. УмыгъэшIэгъонэу шытэп непэ ар кьэлэ папкIэу зэрэзетегъэпсыхъагъэр. Нэбгы-рэ минишIым ехъу шэпсэу. Гу-рыт еджэпIитIу дэт, Адыгэ кьэ-ралыгъо университетым икьу-тамэ кьуаджэхэм кьарыкIыгъэ кIэлэ-гъуалэхэр шеджэх. Ахэр кьалэм дэсынхэу енэцIыхэрэп, чылэр зэтегъэпсыхъагъ, урам-хэр занкIэх, шъуамбгъох, чэ-шырэ агъэнэфых. Паркыр, ал-леехэр чыгы цыкIуэхэмкIэ, кьэгъэгъэ зэмышхогъухэмкIэ зэтеуыгъэх, гъэмафэрэ кьоджэ пчэгур нэпцэдахэхэм (розэхэм) кьагъэкIэракIэ, ахэм ямэ IэшIу пэбзыджыныр кьегъэлыджы, кьэкIыхэу нэмыкI чыпIэхэм кьарашыгъэхэри мыш цыо-лэгъух, паркымрэ скверхэм-рэ псэе чыгы шхъуантIэхэр (ельхэм) зыкIи замыхъожэу ащырэхъатых. Тичылэ ренэу кьыхъэу, нахь кIэракIэ мэхъу, кьоджэдэсхэм шылакIэм ды-рагъаштэ, унэ зэтетхэр, псэолъэ шлагъохэр яшагъухэм кьадэу-цох. А хэхъоныгъэ псэгуыр ти-цIыфхэм акIуачIэ, ячаныгъэ кьыкIэкIо. Ау псэуми язэхэ-щакIор, IофышIухэм якIэщакIор районим илэхъэхэтэу Тхъаркьуахор ары. Налбый Къубатым рагъапшэ, чылэм фэхъугъэ зэхъокIыныгъэшIухэр зыфалэгъурэр ары. Ищытху пIоныр Налбый кьылэжыгъ, лэжыгъэхэм ягъэбгъонкIи, былымхъунымкIи, нэмыкI лъэ-ныкьохэмкIи Кошхъаблэ рай-оныр Адыгэ Республикэм шы-пэрытызэ ильэс пчъагъэм кьы-рэкIо, аш тырыгушхон, ты-рыпэгэн фае. Лъэшэу гухэкI мэхъу а шIугъо псэоу хъарэу, бэрэчэтэу районим ипашэ кьы-кIакIорэ зымылэгъухэрэр, гу-лэамытэ фэдэу зызышыхэрэр зэрэтхэтхэр, ар зэфагъэп, цы-фыгъэп, Тхъэм ыгу еIунэп. Ду-наим цыф гори тетынэп шы-кIагъэ горэ IофшIэн фэмы-хъоу, ау Iоф дэгъубэ зэшIозы-хырым шыкIэгъэ цыкIу-шъокIу-хэр илэхэми фэбгъэгъун фае...

Уикъуаджэ, уирайон, уихэ-ку хэхъоныгъэхэр ашIэмэ, уилэпкэ насыпышIоу дунаим тетымэ ар сыда зымыуасэр! ИльэсыкIэу тызыхъагъэм ти-хэхэ нахыбэнэу, унагъо пэпчэ хъярыр изэу, тисабый дахэхэм гухэхэу кьытатэу, мамыр шы-лакIэм тыдэкIэракIэу тыпсэу-нэу Алахым еIу. Адыгэ Рес-публикэм исхэр зэкIэ тызгу-рылохэу, тызэдэлэжъэхэу ты-псэунхэу, тильэпкэ дышъэ бэ-гъонэу, ыбзэрэ ишэн-хэбзэ да-хэхэмрэ зэрихъажышъоу, нэ-мыкI лъэпкьэхэм шхъэкIафэ кьыфащIэу, кьахэлыдыкIэу ильэс мин пчъагъэрэ дунаим тетынэу етэIуалIэ.

Кошхъаблэ орэд дахэхэр фа-усыгъэх, ар ифэшъуаш, тапэ-кIи орэдыбэ физэхалъхъанэу, пэрытхэм ягъогуо зытетым джыри гушIуагъокIэ рыкIонэу Тхъэм сифельэIу.

ТЭКЪУЛЭНЭ Исмахыл.
Кошхъаблэ иветеранхэм я Совет итхъамат, Адыгэ Республикэм и Президент дэжэ нахыжыхэм я Сове-тэу шызэхэшагъэм хэт.

Зэкьошныгэм игьогухэмкIэ

Зэшыпхухэу Екатерина ыкIи Юлия Колесниченкэхэр Кубань Къэралыгъо Академическэ къэзэкъ хорым иорэдылох. Илээс заулэ хьугъэу синэуасэхэми, зэхэсшыкIыхэрэп. Хэта Екатери- нэр? Хэта Юлиер?

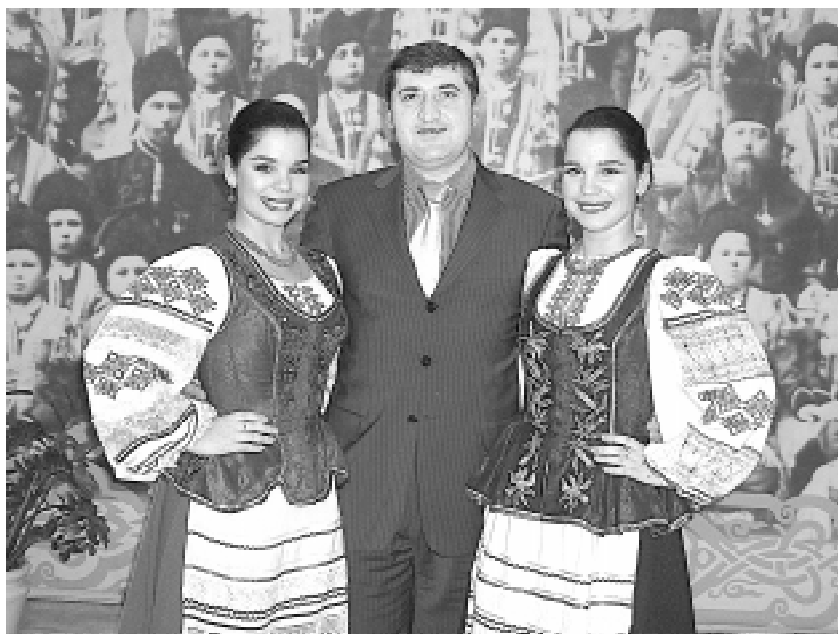
Колесниченкэхэр зэтIуазэх. Мэкъэ IэтыгэкIэ оред къызэра- Iорэм уедIугъэу шыабэу къыб- дэгущыIэхэ зыхьукIэ, искусствэм ищыфхэу зэрэщытхэр псынклэу къыбгүрэлэ.

Екатерин ары апэу нэуасэ сызыфэхьугъэр, концертхэм са- шыIукIэу, икьэбархэр къысфи- Iуатэу къыхэкIы. Пшээшгэ нэ- гушIу, Адыгеим шыщхэр ешIэх, къаIэупчIэ. Мыекьопэ ансамб- лэу «Казачатэм» къыхащыгъэ Ольга Конахином Кубань къэ-

зэкъ хорым хэт оред хэхыгъэхэр къышыхедзэх.

— Адыгеим иансамблэхэр, культурэмкIэ илофышIэхэр Крас- нодар къызыкIохэкIэ е тэ Мые- кьуапэ зыщытлэгъухэкIэ тэгү- шIо, — къаIуатэ зэшыпху Колесниченкэхэм. — Ансамблэу «Налмэсым» тыригъэу пчэгум адыгэ къашьохэр къыщытшIы тшIонгъоу уахьтэ къытэкIу. АР-м культурэмкIэ иминистрэу Лъэцэр Адамэ тызыIокIэм ис- кусствэм тшIогъэшIэгъонэу тытегушIагъ. НыбжьыкIэхэм я ИлээскIэ Адыгеим тыфэ- гушIо.

— Краснодар краимрэ АР-мрэ язэпхыныгъэхэр гъэпытэгъэн- хэм фэшI культурэмкIэ зээгъы- ныгъэхэр зэдэтшыгъэх, —

къеIуатэ министрэу Лъэцэр Ада- мэ. — Москва, Краснодар, Мые- кьуапэ, нэмыкIэхэми тызэгъуэу концертхэр къащытэтых, тапэ-

кIи зэхэщэн Iофмэ тапылгышт. Сурэтым итхэр: **Колесничен- ко зэшыпхухэмрэ Лъэцэр Адамэрэ.**

«Адыгэ макъэм» еджэхэрэмрэ уахьтэмрэ

Сымэджаплэ тыкIуагъэу медицинэм илофышIэхэр нэгүшIохэу цыфмэ зэрапэгъокIыхэрэм тытегушIэлээ, хульфыгъэу къытэкIоллагъэм нэуасэ зыкытфышIыгъ, илээIуи тыцигъэгъозагъ.

— «Адыгэ макъэм» ижурна- листэу узэрэщытыр сэшIэ, — къытиIуагъ ащ. — Мыекьопэ къэ- лэ сымэджэщым зы илээсым къыкIоцI гъогъуитIо сьчIэлын, врачхэр къышысIэзэнхэ фаеу шыт. Сьгу мээушып, сипсауныгъэ сегъэгүмэкIы. Тхьаегъэпсэху медицинем илофышIэхэр. ГүкIэгъоу кытфырIэм, Iээгъу уцхэм афэ- дэу, тигъэхьужьэу къытщэхьу. Джанхьот Саидэ отделением ипаш. ГушIубзыу, цыфышIу. Тикьуаджэ сызыкIожьыкIэ ащ фэгъэхьыгъэ къэбархэр къафэсэ- Iуатэх.

ГушIуIэгъу тызыфэхьугъэр ЯкIэ- кьо Шьалихь. Адэмые шыщ, унэ- гъо дахэ иI. Водителэу илээсыбэр- рэ Iоф ышIагъ. Ыпхьухэм адыга- бээр дэгъоу ашIэ, уаIукIэмэ сэлам адыгабзэкIэ къыуахы.

— Гъэзетэу «Адыгэ макъэр» тиунагъо кырымтыкIэу къыхэ- кIырэп, — зэдэгущыIэгъур лъегъэ- кIуатэ ЯкIэкьо Шьалихь. — «Адыгэ макъэр» тиныбджэгъу- шIоу сэлъытэ. Къоджэ шыIа- кIэм, лъэпкъ Iофыгъомэ, спор- тым, нэмыкIэхэми афэгъэхьы-

гъэу къыхиутырэмэ сяджэ. «Адыгэ макъэм» зэхьокIыны- гъэшIоу фэхьугъэмэ ащыщ хьү- гъэ-шIагъэхэр псынклэу къызэ- рэхьытхэрэр. Къэбархэр гү- жьуагъэхэу къэзытхырэ гъэзет- мэ «Адыгэ макъэр» зэращы- мыщым сырэгүшхо. Лъэпкъ гъэзетыр къызытхыкIырэмэ япчъагъэ зэрэхьыорэми сынаIэ тесыдзагъ, кIэмытхагъэхэм къыратхыкIынэу сяджэ.

Врач Iэпэласэу Джанхьот Саидэ ишIушIагъэмэ гъунэ ямыIэу къы- тэзыIогъэ сымаджэхэми талукIагъ. Сымэджэщым чIатхыкIыжьхэу ядэжьхэм зыкIожьыхэкIэ теле- фонкIэ афытео, япсауныгъэ кIэуп- чIэ, ящыкIэгъэ IэпыIэгъум зыше- гъэгъуазэ.

«Гүр кIодымэ лъэр кIэкIырэп» цыфмэ аIо. ЯкIэкьо Шьалихь зэ- рилгытэрэмкIэ, сымаджэм апэу ыгу къэзыIэтырэр врачэу къела- зэрэм игушIуIэ фаб. Джанхьот Саидэ фэдэхэм афэгъэхьыгъэ тхы- гъэхэр тигъзет нахьыбэрэ къыхэ- тыутынэу «Адыгэ макъэм» иныб- джэгъушIоу ЯкIэкьо Шьалихьэ къытэлъэIугъ.

ТигүмэкIхэр шьхьэихыгъэу

Мыекьуапэ концертэу, спектаклэу, нэмыкI пчыхъээзэхьэ гъэшIэгъонэу шызэхашьэрэр макIэп. Ау, уфаеу щытми, уахэлэжьэн, уяплъын умылэкIэуи бэрэ къыхэкIы. Сыда Iомэ а зы мафэм, а зы уахьтэм ахэр зэхашьэхэу зэп къызэрэхэкIырэр.

Мыекьуапэ Урысыем икьэлэшхомэ ащыщэп. Филармониеу, театрэу, культурэм иунэу дэтыр къэлъыгъэгъуаеп. Тхьамафэм къыкIоцI концерт е спектаклэ гъэшIэгъон республикэм икьэлэ шьхьалэ шымыкIоуи къыхэкIы. Загъорэ, анахьэу мазэм икIэху- мэ адэжь, къахэпхыщтыри умышIэу концертхэр, нэмыкI зэIу- кIэгъухэр зэхашьэх.

Шылэ мазэм и 28-м Адыгэ Республикэм и Лъэпкъ театрэ спектаклэ урысыбзэкIэ шыкIуагъ. А пчыхьэм Камернэ му- зыкальнэ театрэу Хьанэхьу Адамэ ыцIэ зыхьырэми спектаклэ къышагъэлъэгъуагъ. Республикэ Адыгэ Хасэм адыгабзэм изэгъэшIэн, игъэфедэн афэгъэхьыгъэ пчыхъээзэхьэхэу бжыхьэм шыкIуагъэри тыгу къэдгъэкIыжьын.

АР-м гъэсэныгъэмрэ шIэныгъэмрэкIэ и Министерствэ, Пар- ламентым якъулыкIушIэхэр, кIэлэгъаджэхэр, ныбжьыкIэхэр ащ зэрэхэлэжьагъэхэр дэгъу. Ары шьхьае, а уахьтэм тефэу АР-м и Лъэпкъ театрэ адыгабзэкIэ спектаклэ гъэшIэгъон шы- кIуагъ. Мэфэку къэс Адыгэ Хасэм зэIукIэхэр зэрэщызэхашьэ- хэрэр тэшIэ. Ар къыдэтлытагъэми, нэмыкI пчыхьэ Адыгэ Хасэм къыхихэу зэкIэ зэIукIэм хэлэжьагъэхэр театрэм кIогъа- гъэмэ е спектаклэр нэмыкI мафэ зэхашьагъэмэ нахьышIугъэба.

Лъэпкъым ыбзэ Адыгэ Хасэри, Лъэпкъ театрэри фэлажьэхэу тэлъытэш, зээгъыныгъэ зэдэшIыгъэ уахьтэри къызэдыхахын зэралъэкIыштым шьч хэлъэп. Загъорэ ежьхэм ямылгытыгъэ Iофхэр пэрыохьу къафэхьухэми, хэкIыпIэ къамыгъотышIтэу Iорэп.

Спорт зэнэкъокьухэр, культурэмрэ пIуныгъэмрэ япхыгъэ Iофыгъохэр а зы уахьтэм Мыекьуапэ шызэхамыщэхэ зыхьукIэ, яплъышIтхэри ахэлэжьэшIтхэри нахьыбэ хьушIтых, шыIэныгъэм нахьышIоу фэлэжьэшIтых.

Баскетбол. Апшээрэ купыр

Мыекьопэ баскетбол командэу «Динамэм» изичэзыу ешIэгъухэр тикьалэ шыкIоштых. Мэзаем и 4— 5-м ап- шээрэ купэу «А»-м апэрэ чIыплэр шызыIыгъ командэу Тулэ къыкIыгъэр «Динамэм» ихьакIэшт.

— Къалэу Тулэ ибаскетболистхэр апэрэ чIыплэм шыIэхэми, текIо- ныгъэр къыдэхыгъэным тишьыпкъэу тыфэбэнэшт, — еIо мыекьопэ «Динамэм» итренер шьхьалэу, Адыгэ Республикэм изаслуженнэ тре- нерэу Андрей Синельниковым. — Тикапитанэу Сергей Ивановым спорт- смен ныбжьыкIэхэр зыльещэх, шысэу къыгъэлъагъорэм тызыдешIэрэ командэхэри кIырылгыыхэу бэрэ къыхэкIы.

Апшээрэ купым командэ 15 хэт. Къалэу Тулэ ибаскетболистхэр апэ итых, мыекьопэ «Динамэр» я 7-рэ чIыплэм шыI. Мэзаем и 7 — 8-м тикомандэ «Лобня», Москва хэку, Мыекьуапэ шыдешIэшт. «Лобнямрэ» «Динамэмрэ» очко пчъагъэу яIэр зэфэдиз, командэхэм язэIукIэгъухэр гъэшIэгъоны хьушIтхэу тэгугъэ.

Сурэтым итыр: мыекьопэ «Динамэм» икапитанэу Сергей Ива- новым тибаскетболистхэр зыльещэх.

НэкIубгъом итхэр зыгъэхьазырыгъэр ЕМТИЛЪ Нурбий.

Зэхэзышагъэхэр:
Адыгэ Республикэм
и Къэралыгъо
Совет — Хасэр,
иминистрэхэм
я Кабинет

КъыдзыгъэкIырэр:
Адыгэ Республикэм
лъэпкъ IофхэмкIэ,
IэкIыб къэралхэм
ащыпсэурэ тилъэп-
къэгъухэм адырIэ
зэпхыныгъэхэмкIэ
ыкIи къэбар жьү-
гъэм иамалхэмкIэ
и Комитет

**Редактор
шьхьалэр**

**ДЭРБЭ
ТИМУР**

**Редакционер
зыхьыIэр:**

385000,
къ. Мыекьуапэ,
ур. Первомайскэр,
197.

Телефонхэр:
приемнэр: 52-16-79,
редактор шьхьалэр:
52-18-21,

редактор шьхьалэм
иапэрэ гуадзэр:
52-49-44,

редактор гуадзэр-
пшгъэдэкIыжэ зы-
хьырэ секретары:
52-16-77.

E-mail:
adygvoice@mail.ru

**Зыщаушыхьа-
тыгъэр:**

Урысые Федерацием
хэутын IофхэмкIэ,
телерадиокъэтын-
хэмкIэ ыкIи зэлы-
IэсыкIэ амалхэмкIэ
и Министерствэ
и Темыр-Кавказ
чIыплэ гъэIоры-
шIанI, зэраушыхьа-
тыгъэ номерыр
ПИ №10-3892

Гъэзетым къыхиу-
тыхэрэм мышьып-
къагъэу къахафэ-
хэрэмкIэ къэзыт-
хыгъэхэм пшгъэдэ-
кIыжэ ахьы. Къа-
тхэхэрэмрэ гъэзе-
тым шылажьэхэ-
рэмрэ яеплгыкIэ
зэтемыфэн ылъэ-
кIышт. Гъэзет-
еджэхэм къыт-
фагъэхьырэ тхы-
гъэхэр зэхэтфы-
хэрэп ыкIи къэ-
зытхыгъэхэм
аIэклэдгъэхьа-
жьыхэрэп.

Зышыхаутырэр
ОАО-у

«Полиграф-ЮГ»,
385000,
къ. Мыекьуапэ,
ур. Пионерскэр,
268

Пчъагъэр
7400

Индексхэр
52161
52162

Зак. 329